

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

İSPANYA’NIN COĞRAFİ ETÜDÜ

Ferhat AKIN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ

Akdeniz Havzası Coğrafyası Araştırmaları Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2023

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

İSPANYA’NIN COĞRAFİ ETÜDÜ

Ferhat AKIN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ

Akdeniz Havzası Coğrafyası Araştırmaları Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2023

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Ferhat Akın'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Akdeniz Havzası Coğrafyası Araştırmaları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Cemali Sarı

(İmza)

Üye (Danışmanı): Dr. Öğr. Üyesi Halil Hadimli

(İmza)

Üye: Doç. Dr. Salih Birinci

(İmza)

Tez Başlığı: İspanya'nın Coğrafi Etüdü

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi: 27.04.2023

Mezuniyet Tarihi :

(İmza)

Prof. Dr. Tuncer DEMİR

Müdür

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Ferhat AKIN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Akdeniz Havzası Coğrafyası Araştırmaları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Cemali SARI

(İmza)

Üye (Danışmanı): Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ

(İmza)

Üye: Doç. Dr. Salih BİRİNCİ

(İmza)

Tez Başlığı: İspanya'nın Coğrafi Etüdü

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi :

Mezuniyet Tarihi :

(İmza)

Prof. Dr. Tuncer DEMİR

Müdür

AKADEMİK BEYAN

T.C

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ;

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İspanya’nın Coğrafi Etüdü” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını beyan ederim.

(İmza)

Ferhat AKIN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Ferhat Akın
Öğrenci Numarası	201955001005
Enstitü Ana Bilim Dalı	Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü Akdeniz Havzası Coğrafyası Araştırmaları
Programı	Coğrafya
Programın Türü	
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Halil Hadimli
Tez Başlığı	İSPANYA'NIN COĞRAFİ ETÜDÜ
Turnitin Ödev Numarası	

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 88 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 25/05/2023 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç %....

alıntılar dahil %'dir.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

25/05/2023

(Danışman imza)

İÇİNDEKİLER

HARİTALAR LİSTESİ	v
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	vi
TABLOLAR LİSTESİ	vii
GRAFİKLER LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ÇERÇEVESİ

1.1. Araştırmanın Amacı	3
-------------------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN GENEL ÖZELLİKLERİ, YERİ, KONUMU VE SINIRLARI

2.1. Genel Özellikleri	4
2.2. Yeri, Konumu ve Sınırları	4

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSPANYA’NIN YER ŞEKİLLERİ

3.1. İspanya’nın Yer Şekilleri.....	9
-------------------------------------	---

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSPANYA’NIN İKLİMİ

4.1. İspanya’nın İklimi, Sıcaklık ve Yağış Miktarları	11
4.1.1 Okyanus İklimi	11
4.1.2 Kıtasal İklim	14
4.1.3 Akdeniz İklimi	16
4.2. Rüzgarlar	20
4.2.1. Levante Rüzgarları	20
4.2.2. Tramontana Rüzgarı	20
4.2.3. Westeros Rüzgarı.....	20

4.3.2.1. Batı Akdeniz Rüzgarı	20
4.3.2.2. Atlantik Batı Rüzgarı.....	20

BEŞİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN HİDROGRAFYASI

5.1. Akarsuların Genel Özellikleri.....	21
---	----

ALTINCI BÖLÜM

İSPANYA’NIN TOPRAKLARI

6.1. Topraklarının Genel Özellikleri	28
6.2. Başlıca Toprak Tipleri	28

YEDİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ

7.1. Bitki Örtüsü ve Topraklar.....	30
7.1.1. Sert Karasal Kuşağı	30
7.1.2. Orman Kuşağı.....	30
7.1.3. Step Kuşağı.....	31
7.1.4. Akdeniz Bitki Kuşağı	31

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN NÜFUSU

8.1. İspanya’nın Nüfusu	34
8.2. Nüfusun Gelişimi.....	34
8.3. Nüfusun Dağılışı.....	35

ONUNCU BÖLÜM

İSPANYA’DA TARIM

10.1. Tarımın Yeri ve Önemi.....	36
----------------------------------	----

ON BİRİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI

11.1. Maden Durumu.....	37
11.2. Madenler	38
11.2.1. Demir ve Çelik	38
11.2.2. Bakır	38

11.2.3. Kurşun ve Çinko	38
11.2.4. Alüminyum	39
11.2.5. Manganez	39
11.2.6. Civa	39
11.2.7. Altın	39
11.2.8. Titan	40
11.2.9. Fosfat	40
11.2.10. Potas	40
11.2.11. Fluorit	40

ON İKİNCİ BÖLÜM İSPANYA’NIN SİYASİ YAPISI

12.1. Siyasi Yapısı	41
---------------------------	----

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM OSMANLI – İSPANYA İLİŞKİSİ

13.1. Osmanlı-İspanya İlişkisi	43
13.2. Ekonomik ve Kültürel İlişkiler	45

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TÜRKİYE – İSPANYA İLİŞKİSİ

14.1. Türkiye-İspanya İkili İlişkileri	47
14.2. Türkiye-İspanya Dış Ticareti	47
14.2.1. İkili Anlaşma ve Protokoller	50
14.2.2. Ticari İlişkiler	50
14.2.3. İhracatımızın Karşılaştırmalı Değerlendirmesi	50

ON BEŞİNCİ BÖLÜM İSPANYA’DA TİCARET

15.1. İspanya Hububat Ticareti	52
15.2. İspanya Pirinç Ticareti	53
15.3. 2022 İhracat İçin Önemli Tarım ve Gıda Ürünleri	54
15.4. Önemli Sanayi Ürünleri	56

15.5. Otomotiv Sektörü	58
------------------------------	----

ON ALTINCI BÖLÜM

İSPANYA'DA TURİZM

16.2. Kültür Turizmi, İş Turizmi	61
16.2.1. Öğrenci Programı	61
16.2.2. Din	61
16.2.3. Kış turizmi	61

ON YEDİNCİ BÖLÜM

İSPANYANIN JEOPOLİTİK ÖZELLİKLERİ

17.1. İspanyanın Jeopolitik Özellikleri.....	64
SONUÇ	64
KAYNAKÇA.....	66
ÖZGEÇMİŞ	69

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: İspanya Lokasyon Haritası	5
Harita 2: İspanya İller Haritası	6
Harita 3:İspanya Fiziki Haritası.....	10
Harita 4: İspanya Yıllık Yağış Miktarı Haritası	19
Harita 5: İspanya Akarsular Haritası	21
Harita 6: Avrupa ve İspanya'nın Bitki Örtüsü	32

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf.1: Tajo Nehri.....	22
Fotoğraf.2: Ebro Nehri	22
Fotoğraf 3: Guadiana Nehri.....	23
Fotoğraf 4: Douro Nehri	23
Fotoğraf 5: Guadalquivir Nehri	24
Fotoğraf 6: Jucar Nehri.....	24
Fotoğraf 7: Segura Nehri	25
Fotoğraf 8: Turia Nehri.....	25
Fotoğraf 9: Minho Nehri	26
Fotoğraf 10: Genil Nehri	26
Fotoğraf 11: Garonne Nehri	27
Fotoğraf 12: Tormes Nehri.....	27
Fotoğraf 13: Alüvyal toprakları.....	28
Fotoğraf 14: Kahverengi Orman Toprakları.....	29
Fotoğraf 15: Tuzlu Topraklar	29
Fotoğraf 16: İspanya Transcantabrico Treni	60
Fotoğraf 17:İspanya Ülkesi	61
Fotoğraf 18: Sagrada Familia Kilisesi.....	63

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo.1: İspanya'nın İlleri	7
Tablo.2: Santiago De Compostela'da Bir Yılda Görülen Ortalama Sıcaklık ve Yağış Miktarları	12
Tablo 3: İspanya Ülkesinin Yıllara Göre Nüfusu	34
Tablo 4: 2010-2011 Yılı En Çok Üretilen Hububat Ürünleri.....	52
Tablo 5: Avrupa Birliği Ülkelerinin Hububat Ticareti	53
Tablo 6: İspanya İhracatı Başlıca Tarım ve Gıda Ürünleri Matrisi	54
Tablo 7: İspanya'ya İhracatta Başlıca Potansiyel Sanayi Ürünleri Matrisi	56
Tablo 8: 2017-2021 Yılları Toplam Otomotiv İhracatı	59

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Santiago De Compostela’da Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık	13
Grafik 2: Vigo’da Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık	13
Grafik 3: Madrid’te Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık	16
Grafik 4: Barselona’da Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık	17
Grafik 5: Valensiya’da Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık	19
Grafik 6: İspanya’nın Dış Ticaret Hacmi	48
Grafik 7: İspanya’nın İthalatında Türkiye Payı	48
Grafik.8: İspanya’nın Türkiye’den İthalatı	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İspanya Maden Yatakları	37
--	----

ÖZET

Avrupa'nın güneybatısında İspanyolca Espana ya da resmi adıyla İspanya Krallığı yer almaktadır. İber yarımadası üzerinde bulunan Krallık, 9° batı- 3° doğu boylamları ve 36°- 43,5° kuzey enlemleri arasında, güneyden ve doğudan Akdeniz'e, kuzeyden Atlas okyanusuna kıyısı bulunmaktadır. İspanya yüzölçümü bakımından İber yarım adasının en büyük ülkesidir.

İspanya'nın büyük bölümünü Meseta Central (Orta Plato) adlı geniş bir iç plato oluşturmaktadır. Ortalama yüksekliği yaklaşık 600m'dir. Boylu boyunca sıradağlarla kuşatılmış olan platonun kuzeyinde, kuzeydoğu ve doğusunda Cantabria Dağları ve İber Dağları (Sistema Iberico), güneyinde Morena Dağları, kuzeybatısında da alçak dağlar yükselmektedir.

İklim genel olarak incelendiğinde ülkenin bölgelerine göre değişkenlik göstermektedir. Kuzey Atlantik etkisiyle Kuzeybatı bölgesinde yağışlar bol ve ılıman geçmektedir. Akdeniz kıyılarında yazlar sıcak, kışlar ılık ve yağışsız geçer. Kuzey doğu kıyılarında yaz yağışları yeterli düzeydedir. Yükseltinin arttığı dağlık kesimlerde ve ülkenin iç kısımlarında kara iklimi yaşanmaktadır.

İspanya'nın başkenti Madrid şehri ekonomik nedenlerden çok, siyasi nedenlerle Meseta platosunun merkezine kurulmuştur. Ekonomik faaliyetler ve ülke nüfusu sahil bölgelerinde iki önemli nehrin etrafındaki vadilerde yoğunlaşmaktadır. Bu nehirler güneyde Guadalquivir ve kuzeyde Ebro nehridir.

Parlamentar demokrasiye dayalı monarşi İspanya'nın yönetim şeklidir. 1975'de 36 yıllık diktatörlüğü General Franco'nun ölümüyle sona ermiştir. I. Juan Carlos tahta çıkmıştır. Serbest bir seçim yapılarak tüm siyasi partilerin bir araya gelmesiyle, Anayasa 1978 yılında halk çoğunluğu ile kabul edilmiştir.

İspanya da Kral'ın yetkileri sembolik iken verilen yönetim yetkisi, Hükümete aittir. Fakat Kral yasama organını feshetme gücüne ve Anayasa'da belirtilen koşullarda halkoyuna başvurma yetkisine sahiptir.

Anahtar Kelimeler: İspanya, Monografya, İber yarımadası

ABSTRACT

In the southwest of Europe is Spanish Espana, or officially the Kingdom of Spain. The Kingdom, located on the Iberian peninsula, has a coast between 9° west - 3° east longitude and 36° - 43.5° north latitude, to the Mediterranean from the south and east, and to the Atlantic Ocean from the north. Spain is the largest country in the Iberian peninsula in terms of area.

A large inner plateau called the Meseta Central (Central Plateau) forms most of Spain. The Cantabrian Mountains and Iberian Mountains (Sistema Iberico) rise in the north, northeast and east of the plateau, which is surrounded by mountain ranges along its length, Morena Mountains in the south and low mountains in the northwest.

When the climate is examined in general, it varies according to the regions of the country. Precipitation is abundant and mild in the Northwest region due to the influence of the North Atlantic. On the Mediterranean coast, summers are hot, winters are mild and without precipitation. In the north east coast, summer precipitation is sufficient. Continental climate is experienced in the mountainous areas where the altitude increases and in the inner parts of the country.

The city of Madrid, the capital of Spain, was established in the center of the Meseta plateau for political reasons rather than economic reasons. Economic activities and the population of the country are concentrated in the coastal areas in the valleys around two important rivers. These rivers are the Guadalquivir in the south and the Ebro in the north.

The monarchy based on parliamentary democracy is Spain's form of government. In 1975, his 36-year dictatorship ended with the death of General Franco. Juan Carlos I ascended the throne. The Constitution was adopted by the majority of the people in 1978, after a free election was held and all political parties came together.

While the powers of the King in Spain are symbolic, the authority given belongs to the Government. But the King has the power to dissolve the legislature and to call for a referendum under the conditions set forth in the Constitution.

Keywords: Spain, Monography, Iberian peninsula

KISALTMALAR LİSTESİ

°C:satıgrant

bkz.: bakınız

km: kilometre

km²: kilometrekare

m: metre

mm: milimetre

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

vb.: ve benzeri

ÖNSÖZ

‘İspanya’nın Coğrafi Etüdü’ adlı bu eser yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Araştırma sahası en detaylı şekilde fiziki, beşerî ve ekonomik açıdan coğrafyanın ilkelerine bağlı kalınarak incelenmiştir. Bir ülke tanıtımının ötesinde, yapılması gereken birçok nokta için önerilerde bulunulmuştur. Gerek iki ülkenin menfaatleri gerek ilişkileri bir adım öteye taşıması açısından önemli noktalara değinilmiştir. Araştırma sahasının konumu, ekonomik özellikleri ve daha birçok özelliği araştırmanın ne kadar faydalı olabileceğine işaret etmektedir.

Araştırma sahasının belirlenmesi ve eserin ortaya çıkmasında her zaman yanımda olan desteğini hiçbir şekilde esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ’ ye sonsuz teşekkürü bir borç bilirim. Danışmanım olduğu için kendimi her zaman şanslı hissetmişimdir. Çalışmanın iki ülke için de faydalarının olması temennisiyle.

Ferhat AKIN

GİRİŞ

Monografik nitelikli bir alan araştırması olan bu çalışma bir olayın, yerin, eserin ya da bir kişinin özgün bir görüşle ayrıntılı ve derinlemesine inceleyen yazılara denir. İlk defa Le Play(1806-1882) tarafından kullanılan bir tekniktir. Genellikle bir toplumun, bir kurumun yapısı ya da küçük bir grup içindeki etkileşim mekanizması gibi konular derinlemesine alan araştırmalarında ele alınır. Monografi tekniğinin en belirgin özelliği belirli bir konunun ayrıntıları ile ele alınıp incelenmesidir. Le Play (1806-1882) tarafından ilk defa kullanılan monografi tekniğinin üç çeşidi vardır.

(Gökçe, 1999):

1. Belde monografileri (köy şehir)
2. Kuruluş monografileri(sendika, parti vb.)
3. Bireysel durumları inceleyen monografiler(olaylar)(Zabun, 2007).

Monografik yöntemi kullanarak kent, köy, ya da şehir gibi yerleşkeler için yapılan çalışmalarda kullanılan bir yöntem ve aynı zaman da tek konulu çalışma alanı olduğu için yaygın bir yorumlama aracıdır (Çobanoğlu,2016). Bu teknikleri kullanarak İspanya bütün yönleriyle incelenmiştir. Çalışmada İspanya'nın coğrafi etütü monografi yöntemi kullanılarak ortaya konulmuştur. İspanya yeri, konumu, yer şekilleri, iklim özellikleri, hidrografyası, toprakları, nüfusu, siyasi yapısı, tarım, hayvancılık, maden ve enerji kaynakları detaylı şekilde verilmiştir, İspanya'nın ekonomik durumu, dış ticaret ve Türkiye ile ticareti üzerine derinlemesine araştırmalar yapılmış algıları ve anlayışları ele alınmıştır.

Tez konusunun alanını oluşturan İspanya'nın izafi konumu genel hatlarıyla şöyledir. Avrupa'nın güneybatısında bulunan İber yarımadasının batı kısmında bulunan İspanya Kuzeydoğudan Fransa ve Andorra, Doğu ve Güneydoğudan Akdeniz, Güneybatıdan Cadiz Körfezi, Batıda Portekiz, Kuzeybatı ve Kuzeyden Biskay Körfeziyle çevrelenmiştir. İber yarımadasının batısında İspanyolca Espana ya da resmi adıyla İspanya Krallığı yer almaktadır. İber yarımadası üzerinde bulunan Krallık, güneyden ve doğudan Akdeniz'e, kuzeyden Atlas okyanusuna kıyısı bulunmaktadır.

Araştırma konumuzu oluşturan İspanya mutlak konum itibariyle, 9° batı- 3° doğu boylamları ve 36°- 43,5° kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Başlangıç paraleli olan Ekvatora göre konumu ülkemizin enlem derecelerine çok yakındır. Bu konum Cebelitarık (Birleşik Krallık'a ve Portekiz'e ait olan) ile İber Yarımadası'ndadır. İspanya, İber Yarımadası'nın beşte dördünü oluşturmaktadır. İspanya ülkesinin yüzölçümü 504.782 km²'dir. Fransa'dan sonra Batı Avrupa'nın ve Avrupa Birliği'nin en büyük ikinci ülkesidir.

Kuzeydoğusunda yer alan Pirene dağları, Andorra ve Fransa ile İspanya arasındaki sınıra ulaşmaktadır. Atlas Okyanusu'ndaki Kanarya Adaları, Akdeniz'de bulunan Balear Adaları ve Kuzey Afrika kıyılarında bulunan Melilla ve Septe eyaletleri de İspanya sınırları içerisindedir. Fransa sınırında içinde bulunan Llivia şehri de İspanya'ya aittir. Fas kıyılarında bulunan Peñón de Vélez de la Gomera, Alhucemas, Chafarinas Adaları ile Perejil Adası, Alborán ve Columbretes Adaları da İspanya'ya aittir (Wikipedia, 2021). Yukarıda sayılan yerlerin ülke ile kara bağlantısı yoktur. Bu denli fazlaca anakarasından ayrı toprağının olması ülkenin sömürgeci karakterinin en önemli göstergesidir. Sömürge döneminin en baskın ülkelerinden birisi olduğunun kanıtıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ÇERÇEVESİ

1.1. Araştırmanın Amacı

İspanya'nın Coğrafi Etüdü adlı bu tez çalışması, İspanya'yı derinlemesine hemen bütün yönleri ile ele almıştır. Ülkenin bulunduğu konum, üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar göz önüne alındığında incelenmeye değer birçok özelliğinin olduğu görülmektedir. Türkiye ile benzer coğrafi özellikleri ayrı bir çekicilik unsurudur. İspanya sahip olduğu bu genel özellikleri ve en önemlisi Akdeniz Havzası ülkesi olması münasebetiyle ele alınıp incelenmiştir.

Tez sadece bir ülkenin tanıtımı, genel özelliklerini ortaya koymayı değil aynı zamanda Türkiye ile olan ilişkilerini bir adım daha ileri taşımayı amaç edinmiştir. İspanya'yı merak eden hemen herkes için çok önemli genel bilgiler içermektedir. Ülkenin sahip olduğu coğrafik, ekonomik, sosyal birçok özellik detaylı bir şekilde ele alınıp, ülkeyi incelemek isteyen herkes için referans olmaya aday bir çalışma halini almıştır. Çalışmanın en temel amacı budur zaten. Coğrafyanın en önemli yanlarından bir tanesi faydacı olmasıdır. Çalışmada coğrafyanın pragmatik yönü en iyi şekilde uygulanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın her iki ülke içinde en iyi şekilde değer bulması temennisiyle.

İKİNCİ BÖLÜM

İSPANYA'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ, YERİ, KONUMU VE SINIRLARI

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin genel özellikleri, yeri, konumu ve sınırlılıkları yer almaktadır.

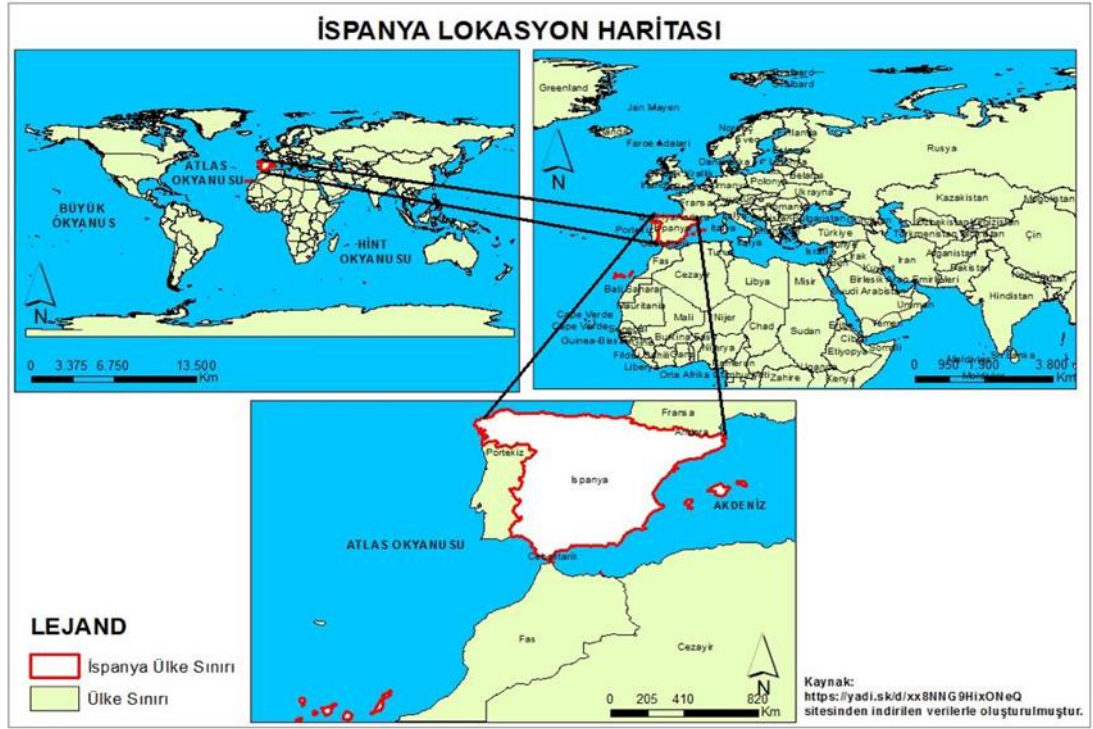
2.1. Genel Özellikleri

Avrupa'nın güneybatısında İspanyolca Espana ya da resmi adıyla İspanya Krallığı yer almaktadır. İber yarımadası üzerinde bulunan Krallık, büyük oranda Akdeniz ve Atlas Okyanusu ile komşudur. İber yarımadasının beşte dördünü kaplayan bir Avrupa ülkesidir (Ramazan, 2017). Kuzeydoğuda Fransa ve Andora doğu ve güneydoğuda Akdeniz güneybatıda Cadiz Körfezi batıda Portekiz, kuzeybatı ve kuzeyde Biskay Körfezi ile çevrelenmiştir. Şekil 1' de İber yarımadası ve İspanya ülke sınırları görülmektedir.

2.2. Yeri, Konumu ve Sınırları

İspanya ülkesi, 9° batı-3° doğu boylamları ve 36°-43,5° kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Bu konum Cebelitarık(Birleşik Krallık'a ve Portekiz'e ait olan) ile birlikte İber Yarımadası'ndadır. İspanya, İber Yarımadası'nın yedide altısını içine almaktadır. İspanyanın yüzölçümü 504.782 km²'dir. Fransa'dan sonra Batı Avrupa'nın ve Avrupa Birliği'nin en büyük ikinci ülkesidir (Ticaret Bakanlığı, 2021). Kuzeydoğusunda yer alan Pirene dağları, Andorra ve Fransa ile İspanya arasındaki sınıra ulaşmaktadır. Atlas Okyanusu'ndaki Kanarya Adaları, Akdeniz'de bulunan Balear Adaları ve Kuzey Afrika kıyılarında bulunan Melilla ve Septe eyaletleri de İspanya sınırları içerisinde. Fransa sınırında bulunan Llivia şehri de İspanya'ya aittir. Fas kıyılarında bulunan Alborán ve Columbretes Adaları, Peñón de Vélez de la Gomera, Alhucemas, Chafarinas Adaları ile Perejil Adası da İspanya'ya aittir (Wikipedia, 2021).

İspanya ülkesinin sınır boyunca uzunluğu 1917,8 km'dir. Ülkenin başkenti Madrid'tir. Başlıca şehirleri, Barselona, Sevilla, Valensiya, Malaga ve Zaragoza'dır.

Harita 1: İspanya Lokasyon Haritası

Kaynak: (<https://yadi.sk/d/xx8NNG9Hix0NeQ>)

Yüzyıllar boyunca İspanya'nın komşularının az olmasından dolayı komşu ülkeler ile aralarında sorun yaşama oranı da bu duruma paralel olarak azaltmaktadır. XV. ve XVI. yüzyıllarda yeni ticaret yollarının Portekiz'den ele geçirilmesi veya paylaşılması konusunda rekabetler yaşanmıştır. Napolyon İspanya'yı işgal etmiştir. Bu işgal ile Fransa'yla aralarında ekonomik, politik ve sosyal sorunlar ortaya çıkmıştır. Şekil 1 de İspanya'nın dünya üzerindeki konumu görülebilmektedir. Şekilde üç tarafının denizlerle çevrili olduğu görülmekte ve bu durum ülkeye ayrıcalıklar sağlamakta ve ulusal güçte önemli bir rol oynamaktadır. Ekonomik açıdan denizler, ülkeler için önemli katkı sağlamaktadır. Gemiler aracılığıyla ticaret diğer ülkelerle yapılabilir. Denizler ülke savunması açısından da önemlidir. Suyun üstünde ve altında askeri savunma gerçekleştirilebilmektedir (Günel,1994).

İspanya, İber yarımadasının beşte dördünü kaplamaktadır. İspanya ortalama 600 metrelik yüksekliği ile Avrupa'da, İsviçre'den sonra ortalama yükseltisi en fazla ülkesi olmuştur. Hem denizlerle çevrenmesi hem de yüksekliğinin fazla olması ülke savunması açısından avantaj sağlamasının yanında, plato arazilerinde akarsuların derinde yer alması, baraj inşasını kolaylaştırmıştır.

Avrupa'ya girişi sağlama açısından İspanya, güneybatıda önemli bir yarımada iken Türkiye ise Asya ve Afrika devletlerinin giriş yapması bakımından önemli bir yer tutmaktadır. İspanya; Günel (1994)'in tezini doğrular şekilde, birden çok milliyet duygusuna dayanan

toplulukların yer aldığı, bağımsız yaşama ve istek, eğilimlerinin olduğu bir yarımada devletidir (Günel, 1994). İspanya'nın Avrupa ve Afrika arasında köprü olması ve farklı dini ve etnik yapıları tarih boyunca içerisinde barındırması, İspanya'ya hem sorun oluşturmuş hem de toplumsal ve ekonomik gelişimine katkı sağlamıştır.

Harita 2: İspanya İller Haritası

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

30 Kasım 1833 tarihinde kraliyet kararnamesi ile İspanya illeri kurulmuştur. 1978 İspanya Anayasası ile günümüzdeki isimlerini almışlardır (Tablo 1 bkz.). 1833 de gerçekleştirilen bölgesel bölünme modeli ile illerinin düzeni oluşturulmuştur. O tarihten itibaren il sınırlarındaki en büyük değişiklik, Kanarya Adaları'nın ikiye bölünmesi olmuştur. 2022 yılı itibariyle İspanya'da 50 il yer almaktadır. Yüz ölçümüne göre en büyük beş il Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo.1: İspanya'nın İlleri

İl Adı	İl Merkezi	Özerk topluluk
Álava	Vitoria-Gasteiz	Bask Bölgesi
Albacete	Albacete	Kastilya-La Mancha
Alicante	Alicante	Valensiya
Almería	Almería	Endülüs
Asturias	Oviedo	Asturias
Ávila	Ávila	Kastilya ve Leon
Badajoz	Badajoz	Ekstremaadura
Balear Adaları	Palma de Mallorca	Balear Adaları
Barcelona	Barcelona	Katalonya
Biskay	Bilbao	Bask Bölgesi
Burgos	Burgos	Kastilya ve Leon
Cáceres	Cáceres	Ekstremaadura
Cádiz	Cádiz	Endülüs
Castellón	Castellón de la Plana	Valensiya
Ciudad Real	Ciudad Real	Kastilya-La Mancha
Córdoba	Córdoba	Endülüs
A Coruña	A Coruña	Galiçya
Cuenca	Cuenca	Kastilya-La Mancha
Girona	Girona	Katalonya
Granada	Granada	Endülüs
Guadalajara	Guadalajara	Kastilya-La Mancha
Guipuzcoa	San Sebastián	Bask Bölgesi
Huelva	Huelva	Endülüs
Huesca	Huesca	Aragon
Jaén	Jaén	Endülüs
Kantabria	Santander	Kantabria
León	León	Kastilya ve Leon
Lérida	Lleida	Katalonya
Lugo	Lugo	Galiçya

Madrid	Madrid	Madrid
Málaga	Málaga	Endülüs
Murcia	Murcia	Murcia
Navarra	Pamplona	Navarra
Ourense	Ourense	Galiçya
Palencia	Palencia	Kastilya ve Leon
Las Palmas	Las Palmas de Gran Canaria	Kanarya Adaları
Pontevedra	Pontevedra	Galiçya
La Rioja	Logroño	La Rioja
Salamanca	Salamanca	Kastilya ve Leon
Santa Cruz de Tenerife	Santa Cruz de Tenerife	Kanarya Adaları
Segovia	Segovia	Kastilya ve Leon

Sevilla	Sevilla	Endülüs
Soria	Soria	Kastilya ve Leon
Tarragona	Tarragona	Katalonya
Teruel	Teruel	Aragon
Toledo	Toledo	Kastilya-La Mancha
Valensiya	Valensiya	Valensiya
Valladolid	Valladolid	Kastilya ve Leon
Zamora	Zamora	Kastilya ve Leon
Zaragoza	Zaragoza	Aragon

Ulusal seçimler için seçim bölgeleri oluşturulmakta ve telefon kodları, posta adresleri coğrafi referans aracı olarak kullanılmaktadır. Örnek olarak özerk Kastilya-La Mancha topluluğu yerine Cuenca ilinde olarak tanımlanmaktadır. İller, özerk topluluklarının"yapı taşları"nı oluşturmaktadır (Wikipedia, 2021).

Biskay, Asturias, Balear Adaları, Álava, Kantabria, Guipúzcoa, La Rioja ve Navarra haricindeki çoğu il merkezleri ile aynı ismi taşımaktadır. Özerk toplulukların yalnızca iki başkenti Galiçya'daki Santiago de Compostela ve Ekstremaadura'daki Mérida bağlı bulundukları illerin merkezi değildirler (Wikipedia, 2021).

Özerk topluluklardan Balear Adaları, Asturias, Kantabria, La Rioja, Navarra, Madrid, ve Murcia olmak üzere yedi il birden fazla ilden oluşmamaktadır. Bu iller, tek illi topluluklar olarak adlandırılmaktadır. Benzer şekilde özerk şehirler olan Plazas de soberanía ile Ceuta ve Melilla herhangi bir ilin içerisinde değildir (Wikipedia, 2021).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSPANYA’NIN YER ŞEKİLLERİ

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırması yapılan İspanyanın yer şekilleri yer almaktadır.

3.1. İspanya’nın Yer Şekilleri

İspanya'nın büyük bölümünü Meseta Central (Orta Plato) adlı geniş bir iç plato oluşturmaktadır. Ortalama yüksekliği 600 metreye uzanmaktadır. Boylu boyunca sıradağlarla kuşatılmış olan platonun kuzeyinde, kuzeydoğu ve doğusunda Cantabria Dağları ve İber Dağları(Sistema Iberico), güneyinde Morena Dağları, kuzeybatısında da alçak dağlar yükselmektedir. Orta Cordillera (Cordillera Carpetovetonica) platosu, Portekiz sınırı ile İber Dağlarını ikiye ayırmaktadır (Özey, 2010).

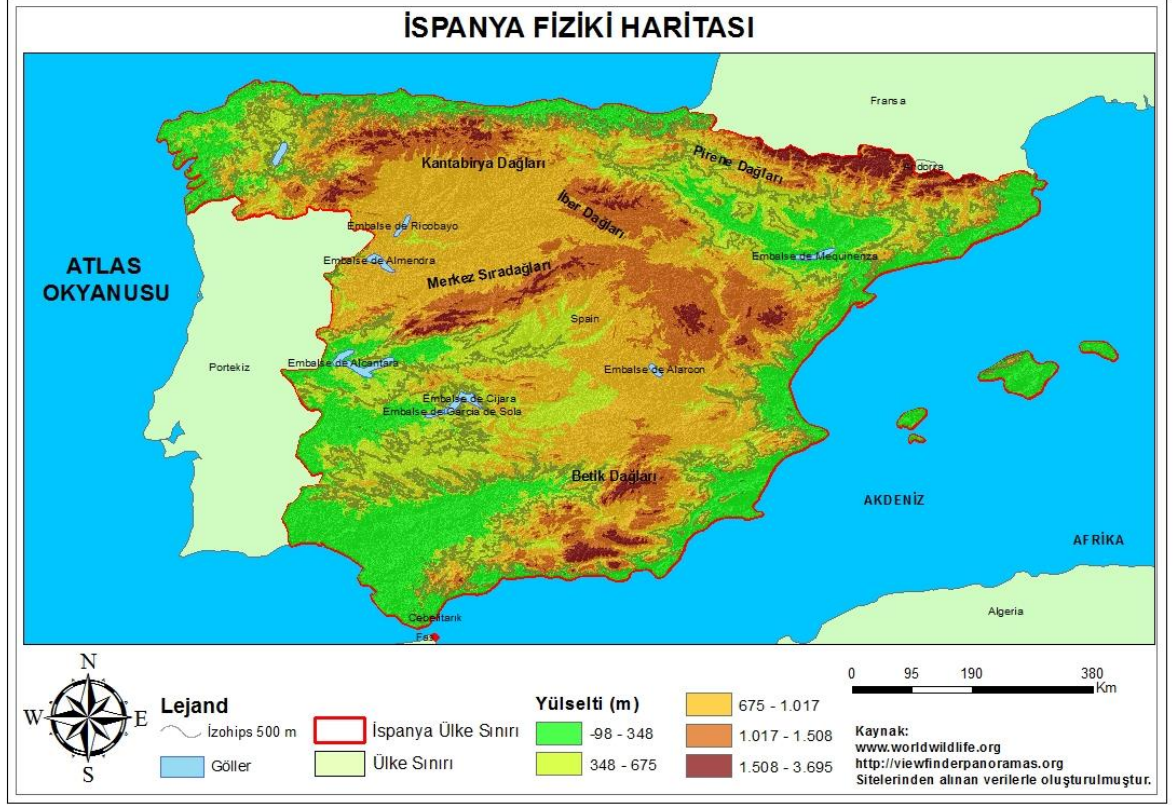
Platonun güney kısmı yumuşak bir eğimle Portekiz'e doğru alçalmaktadır. Kuzeydeki geçiş kuşağı engebeli bir yüzeyden oluşmaktadır. Ülke topraklarının en yüksek noktası Atlas Okyanusundaki Kanarya Adalarında yer alan Teide Dağıdır (3.718 m). İspanya anakarasında ise en yüksek nokta güneyde yer alan Sierra Nevada'da yer alan Mulhacen (3.478 m)'dir. İspanya'nın kuzeyinde Asturias, Galicia ve Basque bölgelerinde verimli vadileri bulunmaktadır. Kuzeydoğuda, Ebro ırmağının üçgen şeklindeki uzun havzası Meseta'yı, Pirenelerden ayırmaktadır. Güneyde, Morena, Sierra ile Betic sıradağları arasında Andalusia ovası bulunmaktadır. Bu ova, Guadalquivir tarafından beslenmektedir.

Akdeniz'e dökülen Ebro ile Atlas Okyanusu'na dökülen Duero, Tajo, Guadiana ve Guadalquivir nehirlerinin yarmasıyla ülkenin büyük bir bölümü plato görünümünü almıştır (Atalay, 2001). Pirene dağları, kuzeydoğusunda Fransa ile sınırı gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda ülkeyi Avrupa'dan izole etmektedir. Gerçekten'de Pirene dağları (duvarı) yardımıyla Avrupa yönünden gelen akınlardan azca etkilenirken, Cebelitarık boğazının Afrika kıtasına daha yakın olmasından dolayı, Afrika'dan gelen saldırılara daha çok maruz kalmıştır. İspanya'nın yer şekillerinin oluşumu, genel özellikleri ve coğrafi dağılımı hakkında detaylı bilgiler maddeler halinde verilmiştir (Özey, 2017).

3.1.1. Yer Şekillerinin Oluşumu ve Genel Özellikleri

İspanya'nın dörtte üçü düzlüklerle kaplıdır. Bu düzlüklere Meseta adı verilmektedir. Meseta Guadarrama ve Grados dağlarıyla ikiye bölünmüştür. Bu dağlar devasa yükseklikte faylı bloklardan oluşmaktadır. Kuzeydoğuda yer alan İberik Dağları kıvrımlı bir yapıya sahiptir. Cantabria Dağları İspanya'nın kuzeyinde yer almaktadır. İspanyol Pireneleri, Fransada yer

alan Pirenelerden daha geniş yere sahiptir (Özey, 2010). Doğu Pireneler bazı sıradağlar aracılığıyla İberik Sıradağlarına bağlanmaktadır. Büyük ve kıvrılmış bir kütleyle sahip olan Endülüs Sıradağları, Cebelitarık Boğazından Nao Burnuna kadar 800 km'lik bir alana yayılmaktadır. Dağlar birbirinden ova ve havzalarla ayrılmaktadır. Orta bölgedeki Sierra Nevada (3.478 m) tepesi, sıradağların en yüksek tepesidir (Harita 3 Bkz.).

Harita 3:İspanya Fiziki Haritası

Kaynak: (www.worldwife.org https://viewfinderpanoramas.org)

İspanya ülkesinin büyük kısmı yaylalarla kaplıdır. Bu yaylalar 900 m yüksekliğe sahiptir. Ova oldukça azdır. Meseta'nın batıya doğru eğimli olması büyük ırmakların okyanusa dökülmesine sebep olmaktadır. Okyanusa dökülen ırmaklar: Douro, Mino, Guadiana, Tagus ve Guadalquivir'dir. Ebro, Jucar, Segura ve Guadalaviar Akdeniz'e dökülen ırmakların başlıcalarıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSPANYA’NIN İKLİMİ

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin iklimi yer almaktadır.

4.1. İspanya’nın İklimi, Sıcaklık ve Yağış Miktarları

Meseta Platosu üzerinde, çorak topraklar ve daha sert iklim koşulları bulunmaktadır. İspanya ülkesinde farklı iklim koşulları yer almaktadır. Örneğin, Atlas Okyanusu kıyısında yer alan bölgelerde Atlantik iklimi hâkimdir. Kış mevsiminde yağış görülmektedir. Kış ve yaz mevsimleri ılıman geçmektedir. Bunun yanında İbner yarımadasın da kışlar oldukça soğuktur ve kuzeyde ise kar yağışları görülmekte ve yazlar sıcak geçmektedir.

İklim genel olarak incelendiğinde Kuzey Atlantik etkisiyle ülkenin kuzeybatı bölgesinde yağışlar bol düzenli ve iklim şartları ılıman geçmektedir. Akdeniz kıyılarında ise kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Yazlar ise sıcak ve kurak geçmektedir. Kuzey doğu kıyılarında yaz yağışları yeterli düzeydedir. Güney doğu kıyılarında yağışların yetersizliği nedeniyle üretim yoğunluğu azalır. Bu bölgelerde sulama sistemlerine başvurulmaktadır (Ticaret Bakanlığı, 2021). Guadalquivir nehrinin sağladığı geniş tarım alanları bulunmaktadır. Güney İspanya’da yağışların az olması nedeniyle sık sık kuraklıklar yaşanmaktadır. Ülkenin iç bölgelerinde ve 1.200 metreyi aşan dağlık alanlarda kara iklimi yaşanır. Kanarya Adaları’nda ise tropikal bir iklim olduğu görülmektedir (Ticaret Bakanlığı, 2021).

İncelemeler sonucunda İspanyol iklimi üçe ayrılabilir. Kuzeybatıda Okyanussal-Atlantik iklimi, güneyde Akdeniz iklimi, orta kısımda kıtasal iklim olduğu belirlenmiştir. Bu üç iklim türünden başka iklimlerde bulunmaktadır. İspanya Pirenelerin en yüksek tepelerinde, Alpin karakterli sert karasal iklim bulunmaktadır. Murcia Bölgesinde ise yarı kurak iklim, Kanaryalarda yarı kurak subtropikal iklim görülebilmektedir. Üç iklim türüne göre detaylar maddeler halinde verilmektedir.

4.1.1 Okyanus İklimi

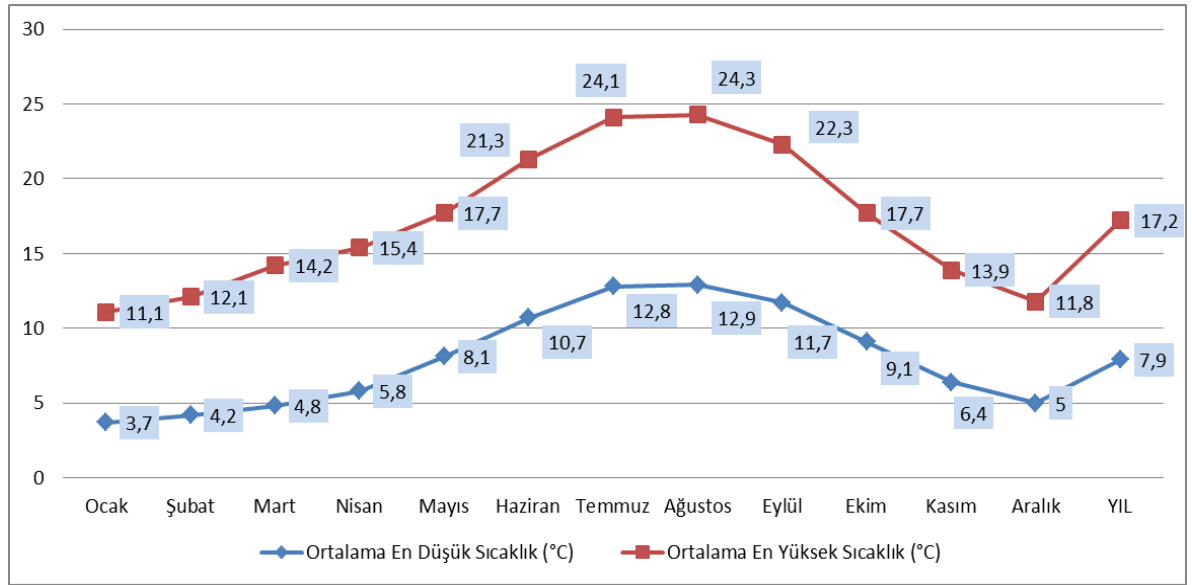
Kuzey İspanya da görülen Okyanus iklimi kuşağı “Yeşil İspanya” olarak anılmaktadır. Pirenelerin batısından başlar ve Galiçya kıyılarına kadar bu iklim görülmektedir. İklim kışın ılıman ve ılıktır. Yazlar çok sıcak değildir, yağmurlar çoktur ve tüm yıl görülmektedir. Yağış ve sıcaklık rejiminin düzenli olduğu bir iklim tipidir. İklimin oluşmasında Batı Rüzgârları ve Gulf Stream okyanus akıntısı etkili olmuştur.

Atlantik Okyanusu kıyısı boyunca ve ülkenin kuzey ve kuzeybatısında özellikle sıcaklığı, yoğun nemliliği ve bulutluluğu da hafifleten Gulf Stream etkisinden faydalanmaktadır. Okyanustan gelen rüzgârlar sık yağışlara, kıyı şeridi boyunca yoğun sise ve sık sık bulutlu günler görülmesine neden olmaktadır. Yağmurun en fazla olduğu mevsim sonbahardır. Bazı özellikleri ile ülkemizdeki Karadeniz İklimine benzemektedir. Yaz mevsimi ise genelde güneşli geçmektedir. Fakat İspanya'nın diğer kalan bölgeleri daha serindir. Mevsimsel olarak gece ve gündüz arasındaki sıcaklık değerleri çok az farklılık göstermektedir. Doğuya doğru gittikçe okyanus ile arasındaki mesafe azalır ve yağışlar şiddetini giderek azaltmaktadır. Tablo 2' de Santiago De Compostela'da bir yıl içerisinde yaşanan sıcaklık ve yağış miktarları görülmektedir. Grafik 1'de Santiago De Compostela'da bir yılda görülen ortalama en düşük ve en yüksek sıcaklık değerleri verilmiştir. Yıl içerisinde ortalama en yüksek sıcaklığın Ağustos ayında yaşandığı, en düşük sıcaklığın ise Ocak ayında olduğu Grafik 1' de görülmektedir. Ortalama yağış miktarının 1886 mm ve en çok yağış alan Ocak ve Aralık aylarında olduğu Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo.2: Santiago De Compostela'da Bir Yılda Görülen Ortalama Sıcaklık ve Yağış Miktarları

Santiago De Compostela (260 Metre)				
Aylar	Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	Ortalama Yağış (mm)	Yağışlı Gün Sayısı
Ocak	3,7	11,1	259	16
Şubat	4,2	12,1	223	14
Mart	4,8	14,2	145	13
Nisan	5,8	15,4	141	14
Mayıs	8,1	17,7	147	14
Haziran	10,7	21,3	82	8
Temmuz	12,8	24,1	39	5
Ağustos	12,9	24,3	57	5
Eylül	11,7	22,3	127	9
Ekim	9,1	17,7	194	13
Kasım	6,4	13,9	200	14
Aralık	5,0	11,8	281	16
YIL	7,9	17,2	1886	141

Kaynak: Sanchez M. (2022).

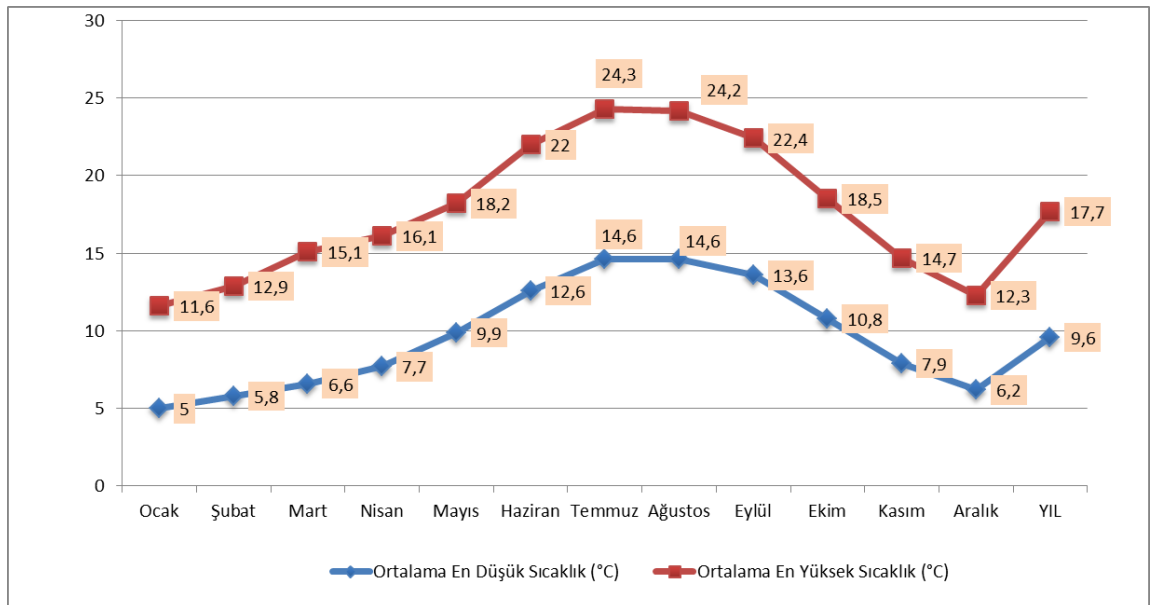

Grafik 1: Santiago De Compostela’da Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık

Kaynak: Sanchez M. (2022).

Tablo 3’de Vigo’da bir yıl içerisinde yaşanan sıcaklık ve yağış miktarları görülmektedir. Grafik 2’de Vigo’da bir yılda görülen ortalama en düşük ve en yüksek sıcaklık değerleri verilmiştir. Yıl içerisinde ortalamalar incelendiğinde; en düşük sıcaklığın Ocak ayında olduğu ve en yüksek sıcaklığın Temmuz ayında yaşandığı, Grafik 2’de görülmektedir. Ortalama yağış miktarının 1909 mm ve en çok yağış alan Ocak ve Aralık aylarında olduğu Tablo 3’ de verilmiştir.

Grafik 2: Vigo’da Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık

Kaynak: Sanchez M. (2022)

Tablo 3: Vigo’da Bir Yılda Görülen Ortalama Sıcaklık ve Yağış Miktarları

Vigo (2 metre)				
Aylar	Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	Ortalama Yağış (mm)	Yağışlı Gün Sayısı
Ocak	5,0	11,6	255	15
Şubat	5,8	12,9	219	13
Mart	6,6	15,1	145	11
Nisan	7,7	16,1	148	13
Mayıs	9,9	18,2	141	13
Haziran	12,6	22,0	73	7
Temmuz	14,6	24,3	43	5
Ağustos	14,6	24,2	40	5
Eylül	13,6	22,4	113	8
Ekim	10,8	18,5	215	13
Kasım	7,9	14,7	228	13
Aralık	6,2	12,3	298	15
YIL	9,6	17,7	1909	130

Kaynak: Sanchez M. (2022).

4.1.2 Kıtasal İklim

İlber Yarımadası’nı etkileyen bir iklim türüdür. Ebro nehri ve orta meseta havzasını etkilemektedir. Mevsimler arasında sıcaklık farkı fazladır. Bunun yanı sıra gece ve gündüz arasında da sıcaklık farkı da fazladır. Az miktarda yağış görülmektedir ve bu yağışlar düzensizdir. Yıllık ortalama yağış miktarı 300-600 mm civarındadır. Ebro nehri havzası ve Meseta’nın kuzeyinde iki yağmur mevsim değişikliği göstermektedir. Nisan ve haziran aylarında yağışlar daha yoğundur ve birinci mevsim değişikliği ortaya çıkmaktadır. İkinci mevsim ise Ekim ve Kasım aylarındadır. Meseta’nın güneyinde ise aynı durum vardır. Ama ters özelliklere sahiptir. Sonbahar mevsiminde yağış daha yoğun iken mart ayında daha kısa sürmektedir.

İspanya’nın orta bölgelerinde de bu iklim görülmektedir. Yazlar çok sıcaktır, kuru ve aşırı sıcaklık görülmektedir. Kışlar rüzgârlı ve soğuk geçer ve don olaylarına rastlanmaktadır. Kış mevsiminde bolca kar yağışı görülmektedir. İlkbahar ve sonbahar mevsimleri yağmurludur.

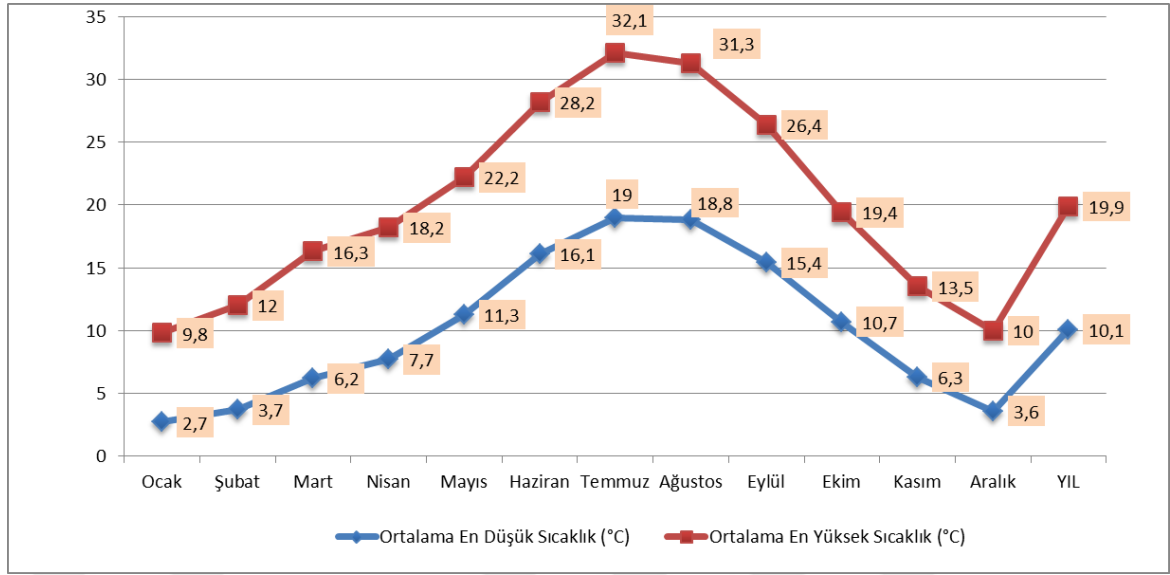
Yaz mevsiminde gündüz ve gece arasında sıcaklık değişimleri yaşanmaktadır. Gündüzler 35-40°C iken geceler 15°C olabilir. Tablo 4'te Madrid ilinde bir yıl içerisinde yaşanan sıcaklık ve yağış miktarları görülmektedir. Grafik 3 Madrid'te bir yılda görülen ortalama en düşük ve en yüksek sıcaklık grafiği verilmiştir.

Tablo 4: Madrid'de Bir Yılda Görülen Ortalama Sıcaklık ve Yağış Miktarları

Madrid (667 metre)				
Aylar	Ortalama En Düşük	Ortalama En Yüksek	Ortalama	Yağışlı
	Sıcaklık (°C)	Sıcaklık (°C)	Yağış (mm)	Gün Sayısı
Ocak	2,7	9,8	33	6
Şubat	3,7	12,0	35	5
Mart	6,2	16,3	25	4
Nisan	7,7	18,2	45	7
Mayıs	11,3	22,2	51	8
Haziran	16,1	28,2	21	3
Temmuz	19,0	32,1	12	2
Ağustos	18,8	31,3	10	2
Eylül	15,4	26,4	22	3
Ekim	10,7	19,4	60	7
Kasım	6,3	13,5	58	7
Aralık	3,6	10,0	51	7
YIL	10,1	19,9	421	60

Kaynak: Sanchez M. (2022).

Grafik 3: Madrid'te Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık

Kaynak: Sanchez M. (2022).

Tablo ve grafikler incelendiğinde yıl içerisinde ortalama en yüksek sıcaklığın Temmuz ayında yaşandığı, en düşük sıcaklığın ise Ocak ayında olduğu görülmektedir. Ortalama yağış miktarının 421 mm ve en çok yağış miktarının Nisan, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında olduğu Tablo 4' de görülmektedir.

4.1.3 Akdeniz İklimi

Akdeniz iklimi Pirenelerin güneyinden başlamaktadır. Endülüs bölgesine kadar uzanmaktadır. Akdeniz bölgesinde bulunan bu iklimde kışlar ılıman geçmektedir. Yazlar uzun ve kurak geçmektedir. Sonbahar mevsimi yağmurludur ve ilkbahar ise güneşlidir. Denizden gelen serin meltem rüzgârı yaz sıcaklığını düşürmektedir. Kuzey Afrika'dan sıcak rüzgârların etkisiyle İspanya'nın güney bölgelerinde yaz boyunca sıcak rüzgârlar esmektedir. Kıyı şeridi boyunca ortalama kış sıcaklığı 10-13°C'dir. Endülüs'ün iç bölgelerinde sıcaklık birkaç derece daha düşmektedir.

Yaz mevsiminin 22-27°C ortalama sıcaklığı bulunmaktadır. Tablo 5'te Barselona'da bir yıl içerisinde yaşanan sıcaklık ve yağış miktarları görülmektedir. Grafik 2'de Barselona'da bir yılda görülen ortalama en düşük ve en yüksek sıcaklık değerleri verilmiştir.

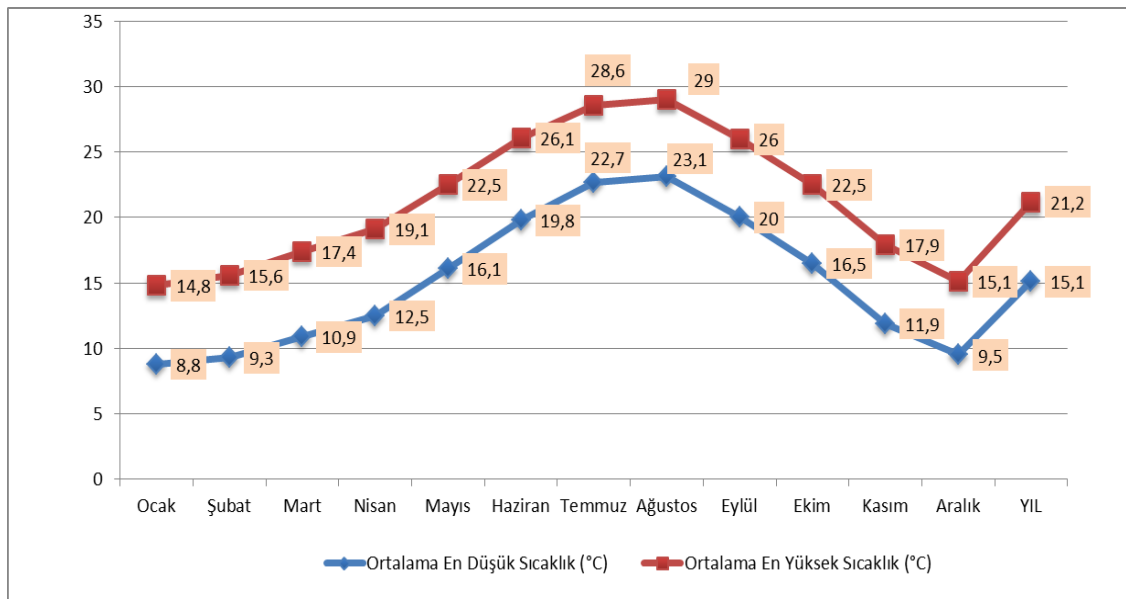
Yıl içerisinde ortalama en yüksek sıcaklığın Ağustos ayında yaşandığı, en düşük sıcaklığın ise Ocak ayında olduğu Grafik 2' de görülmektedir. Ortalama yağış miktarının 571,9 mm ve en çok yağış alan ayın Ekim olduğu Tablo 5' de verilmiştir.

Tablo 5: Barcelona’da Bir Yılda Görülen Ortalama Sıcaklık ve Yağış Miktarları

Barcelona (12 metre)				
Aylar	Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	Ortalama Yağış (mm)	Yağışlı Gün Sayısı
Ocak	8,8	14,8	43,7	7,0
Şubat	9,3	15,6	31,4	5,0
Mart	10,9	17,4	33,0	6,2
Nisan	12,5	19,1	47,7	7,9
Mayıs	16,1	22,5	47,4	7,5
Haziran	19,8	26,1	32,5	5,5
Temmuz	22,7	28,6	25,1	3,1
Ağustos	23,1	29,0	40,8	5,8
Eylül	20,0	26,0	81,9	8,0
Ekim	16,5	22,5	96,5	9,0
Kasım	11,9	17,9	45,1	6,6
Aralık	9,5	15,1	46,8	7,0
YIL	15,1	21,2	571,9	78,6

Kaynak: Sanchez M. (2022).

Grafik 04: Barcelona’da Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık

Kaynak: Sanchez M. (2022).

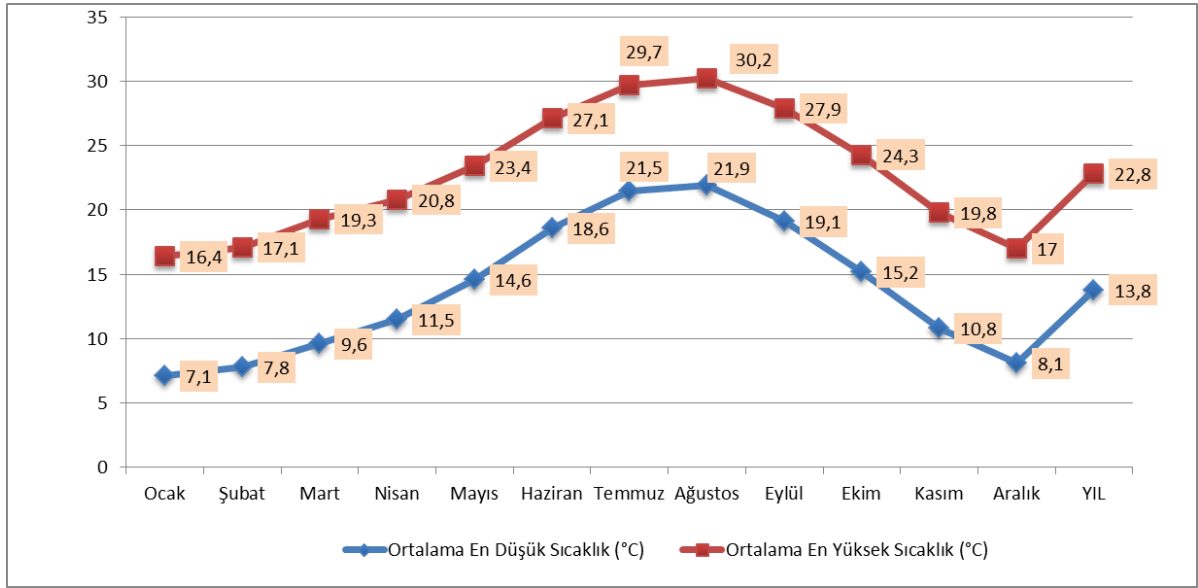
Tablo 6’da Valensiya’da bir yıl içerisinde yaşanan sıcaklık ve yağış miktarları görülmektedir. Grafik 5’de Valensiya’da bir yılda görülen ortalama en düşük ve en yüksek sıcaklık değerleri verilmiştir.

Tablo 6: Valensiya’da bir yılda görülen ortalama sıcaklık ve yağış miktarları

Valensiya (15 metre)				
Aylar	Ortalama En Düşük	Ortalama En Yüksek	Ortalama	Yağış
	Sıcaklık (°C)	Sıcaklık (°C)	Yağış (mm)	Gün Sayısı
Ocak	7,1	16,4	37	4,4
Şubat	7,8	17,1	36	3,9
Mart	9,6	19,3	33	3,6
Nisan	11,5	20,8	38	4,8
Mayıs	14,6	23,4	39	4,3
Haziran	18,6	27,1	22	2,6
Temmuz	21,5	29,7	8	1,1
Ağustos	21,9	30,2	20	2,4
Eylül	19,1	27,9	70	5,0
Ekim	15,2	24,3	77	5,0
Kasım	10,8	19,8	47	4,3
Aralık	8,1	17,0	48	4,8
YIL	13,8	22,8	475	46,3

Kaynak: Sanchez M. (2022)

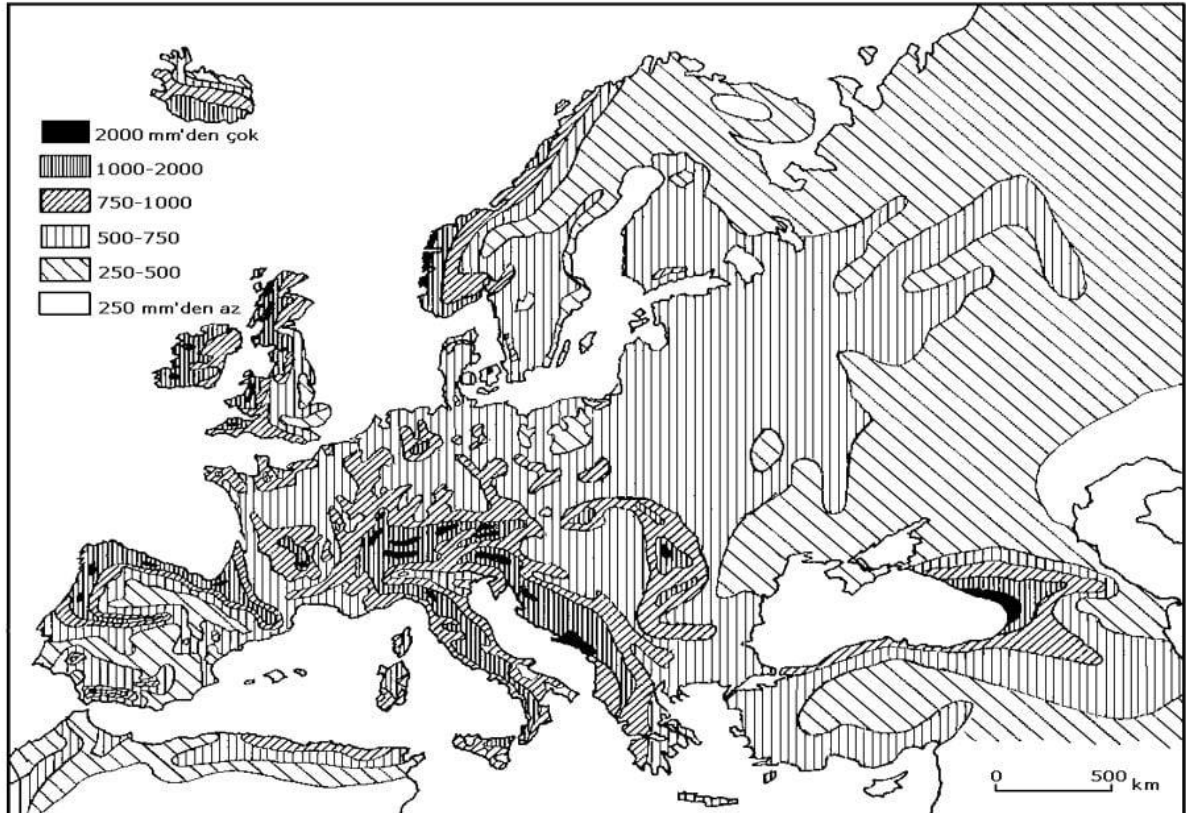
Grafik 5: Valensiya'da Bir Yılda Görülen Ortalama En Düşük ve En Yüksek Sıcaklık

Kaynak: Sanchez M. (2022).

Yıl içerisinde ortalama en yüksek sıcaklığın Ağustos ayında yaşandığı, en düşük sıcaklığın ise Ocak ayında olduğu Grafik 5' de görülmektedir. Ortalama yağış miktarının 475 mm ve en çok yağış alan Eylül ve Ekim aylarının olduğu Tablo 6'da görülmektedir.

İspanya ülkesine ait yıllık yağış miktarı haritası verilmiştir (Harita 4 Bkz.).

Harita 4: İspanya Yıllık Yağış Miktarı Haritası

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

4.2. Rüzgarlar

İspanya'da bilinen üç tür rüzgâr vardır. Bunlar Levante, Tramontana ve Westeros'dur.

4.2.1. Levante Rüzgarları

Orta Akdeniz'de ortaya çıkan rüzgârdır. En yüksek hıza Cebelitarık Boğazı'nı geçerken (100km/s) ulaşmaktadır. Endülüs bölgesinde Atlantik kıyıları kuru bir iklime sahiptir ve bu yüzden Cebelitarık Kayası'nın doğu kısmında yağışlar bol ve sürekli.

Yılın en çok Mayıs ve Ekim aylarında ortaya çıkmasına rağmen, yılın herhangi bir ayında ortaya çıkabilmektedir. Cebelitarık Boğazına geldiğinde bir tür huni oluşturur ve rüzgârın geçişine karşı çıkmaktadır. Levante doğu Endülüs'ü geçerek batıya vardığında nem kaybeder ve aşırı ısınarak ortamda bulunan neminin yükselmesine sebep olmaktadır (Sanchez, 2022).

4.2.2. Tramontana Rüzgarı

Balear Adaları ile Katalonya arasında; yarımada'nın kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuzeyden soğuk rüzgâr gelir ve hızını Pirenelerde arttırarak, saatteki hızı 20 kilometreye ulaşmaktadır.

Adanın güneybatısı ve kuzeyinde yer alan Tramontana Sıradağları(Mayorka'da Tramontan) bir dağ silsesidesidir (Sanchez, 2022).

4.2.3. Westeros Rüzgarı

Poniente batıdan gelmektedir. Yarımada'nın merkezinde yer almaktadır. Genellikle yağış bırakan soğuk ve nemli bir rüzgâr türüdür(Sanchez, 2022). Batı Akdeniz ve Atlantik rüzgârları olarak ikiye ayrılmaktadır.

4.3.2.1. Batı Akdeniz Rüzgarı

Batı Akdeniz rüzgârı yaz mevsiminde sıcaklığı artırır, nemi düşürür; kış mevsiminde termometredeki cıvanın düşmesine neden olur. Batı Akdeniz rüzgârının bu etkisi ile Murcia, ülkedeki en yüksek sıcaklığa sahiptir (Sanchez, 2022).

4.3.2.2. Atlantik Batı Rüzgarı

Islak bir rüzgâr türüdür. Atlantik Okyanusundan soğuk esmektedir. Bol yağış getiren bu rüzgâr dinamik basınç kuşakları arasında esen bir rüzgârdır. Türkiye'nin de etkisinde bulundu sürekli rüzgârdır. Rüzgârın şiddeti 50 km/s'den fazla olmamaktadır (Sanchez, 2022).

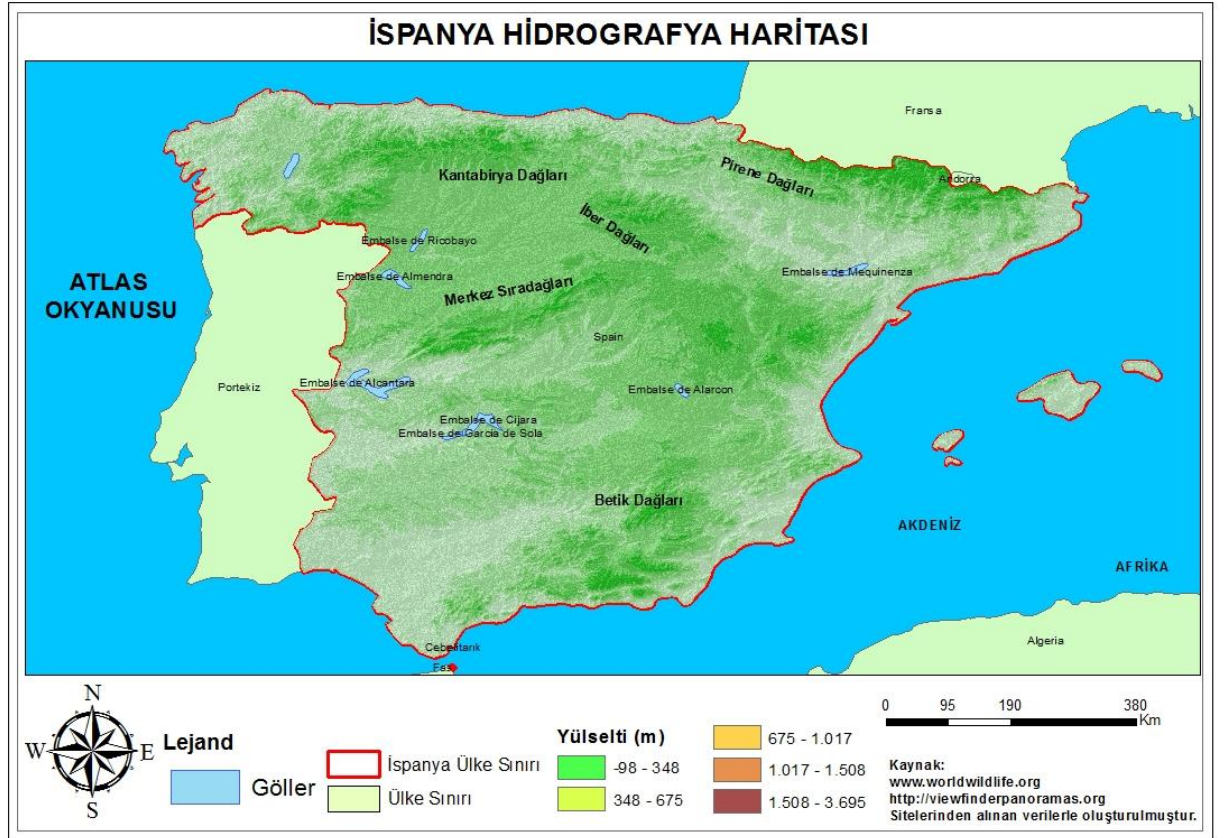
BEŞİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN HİDROGRAFYASI

Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin akarsu ve gölleri yer almaktadır. Hidrografik havza akarsu veya nehirlerin üzerindeki kolların yayıldığı bölge ya da diğer deyişle akarsuların sularını boşalttığı alan olarak tanımlanmaktadır. İspanya’nın hidrografik havzaları Harita 5’te görülmektedir.

5.1. Akarsuların Genel Özellikleri

İspanya’da Ebro, Tajo (Tagus), Guadiana, Douro (Duero), Segura, Guadalquivir, Júcar, Minho (Miño), Turia, Genil, Tormes ve Garonne nehirleri bulunmaktadır. Başlıklar altında incelenmiştir.

Harita 5: İspanya Akarsular Haritası

5.1.1. Tajo Nehri

Tajo nehri İber Yarımadasının en uzun nehridir. İspanya’da doğar ve Portekiz’de Atlas okyanusuna dökülmektedir. Uzunluğu 1.38 kilometre olup, 275 kilometresi Portekiz topraklarında 716 kilometresi ise İspanya topraklarında bulunmaktadır. Dağların etkisi ile genel

olarak doğu-batı yönlü akış göstermektedir. Denize döküldüğü ağız kısmında debisi daha yüksektir. Bunun temel sebebi bu bölgenin daha fazla yağış alan bir yer olmasıdır.

Fotoğraf.1: Tajo Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.2. Ebro Nehri

İspanya'nın en büyük, uzun ve kesiti yüksek nehridir. 910 kilometre uzunluğa sahiptir ve alanı 80.093 km²'dir. Kantabria zerk bölgesinden doğar ve Katalonya bölgesinde Akdeniz'e dökülmektedir. Kuzeybatı-güneydoğu yönlü bir akış göstermektedir. Aşağı cığırında Akdeniz ikliminin karakterini havzasında görmek mümkündür.

Fotoğraf.2: Ebro Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.3. Guadiana Nehri

Portekiz-İspanya sınırı arasında yer almaktadır (Jan, 2020; Angel, 2018). Guadiana nehrinin uzunluğu 818 km'dir (Guardiana, 2022).

Fotoğraf 3: Guadiana Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.4. Douro (Duero) Nehri

Douro nehri, İber yarımadasında Tajo ve Ebro'dan sonra en uzun üçüncü nehirdir. Uzunluğu 897 km'dir. İspanya'nın Kastilya ve Leon bölgesinde doğar ve Portekizde yer alan Porto'da Atlas Okyanusuna dökülmektedir.

Fotoğraf 4: Douro Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.5. Guadalquivir Nehri

Guadalquivir nehri, 657 km uzunluğundadır. Endülüs özerk bölgesinin en uzun nehridir. Ulaşım elverişlidir. İspanya'da Sierra de Cazorla'da doğar ve Sanlúcar de Barrameda yakınlarındaki Cádiz Körfezi'ne dökülmektedir.

Fotoğraf 5: Guadalquivir Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.6. Júcar Nehri

Jucar nehri, İber Yarımadasında bulunmaktadır. Akdeniz'e dökülmektedir. Uzantısı 42.988km²'bir alanı kaplamaktadır.

Fotoğraf 6: Jucar Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.7. Segura Nehri

İspanya'nın güneydoğusunda bulunmaktadır. Orta büyüklüğe sahiptir. 325 km uzunluğundadır (Jan, 2020; Angel, 2018).

Fotoğraf 7: Segura Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.8. Turia Nehri

İspanya'nın kuzeybatı ucundan başlamakta ve Akdeniz'e dökülmektedir. Uzunluğu 28 km'dir.

Fotoğraf 8: Turia Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.9. Minho (Miño) Nehri

Galiçya'daki en uzun nehir olarak bilinene Minho, 348 km uzunluğundadır ve Portekiz ile sınırı paylaşmaktadır. Üzüm bağları ve tarım arazileri bu nehir üzerinden sulanmaktadır. Hidroelektrik enerji üretiminde de kullanılmaktadır.

Fotoğraf 9: Minho Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.10. Genil Nehri

Genil nehri, İspanya'nın Endülüs bölgesinde Guadalquivir nehrinin sol koludur (Jan, 2020; Angel, 2018). Uzunluğu 358 km'dir.

Fotoğraf 10: Genil Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.11. Garonne Nehri

Garonne nehri İspanya'nın kuzeyinden doğar ve Biskay Körfezine dökülmektedir. Nehrin uzunluğu 647 km'dir.

Fotoğraf 11: Garonne Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

5.1.12. Tormes Nehri

Tormes nehri Prado Tormejón'da başlamakta ve Duero nehrine son ermektedir. 284 km uzunluğundadır.

Fotoğraf 12: Tormes Nehri

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

ALTINCI BÖLÜM

İSPANYA’NIN TOPRAKLARI

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin topraklarının genel özellikleri ve çeşitleri yer almaktadır.

6.1. Topraklarının Genel Özellikleri

İspanya bir tarım ülkesidir. 1960-1970 yılları arasında tarımla uğraşanların oranı düşmüştür (Özey, 2017). Bu düşüş ile birçok Avrupa ülkesine göre tarım sektörü daha düşük düzeyde kalmıştır (Millermagazine, 2021).

İspanya’da bulunan toprak türleri oldukça çeşitlidir. Kıyı ovalarında ve ana vadilerinde genellikle alüvyal topraklar ve dağ toprakları bulunmaktadır. Galiçya ve Cantabria bölgesinde kahverengi orman toprakları yer almaktadır. Ebro havzasında ve kıyı ovalarında tuzlu topraklar yaygın şekilde bulunmaktadır.

Ülke topraklarının yaklaşık %10’u kayalık, %35’i düşük verimlilikte ve verimsiz, %45’i orta verimlilikte ve %10’u verimli yapıya sahiptir.

6.2. Başlıca Toprak Tipleri

6.2.1. Alüvyal Topraklar

Akarsular ile taşınan kil, kum, çakıl gibi maddelerin birikmesiyle oluşan toprak türüdür (Wikipedia, 2022). Mineral ve organik madde yönünden zengin bir toprak türüdür. Bu topraklar verimli topraklardır. Tarım faaliyetleri yürütülebilmektedir. Delta, ova ve akarsu kenarlarında bulunmaktadır. Fotoğraf 13’de görülmektedir.

Fotoğraf 13: Alüvyal Toprakları

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

6.2.2. Kahverengi Orman Toprakları

Ilıman iklim bölgelerinde yer alan kahverengi orman toprakları geniş yapraklı ormanlar altında gelişmektedir. İklim, bitki örtüsü ve yerli kaya etkisi altında oluşmaktadır. Organik madde(humus) açısından zengindir. Bunun sebebi incelendiğinde orman altında oluşmasından kaynaklandığı söylenebilir. Genellikle rengi koyudur (Aydoğdu, 2014).

Fotoğraf 14: Kahverengi Orman Toprakları

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

6.2.3. Tuzlu Topraklar

Bitki gelişimini engelleyen miktarlarda çözülebilen tuz içeren topraklardır. Anyon ve Katyonun birleşmesinden tuzlar oluşmaktadır.

Tuzlu topraklarda klor, sülfat, karbonat ve bikarbonat anyonlar yaygın şekilde görülmektedir. Sodyum, magnezyum, kalsiyum ve potasyum ise en yaygın katyondur (Rekor Gelişim, 2022).

Fotoğraf 15: Tuzlu Topraklar

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

YEDİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin bitki örtüsü yer almaktadır.

7.1. Bitki Örtüsü ve Topraklar

Toprak çeşitliliği, iklim kayaç yapısı, doğal bitki örtüsü, rölyef ve drenaj koşulları, arazilerin yoğun nüfus tarafından yoğun yani entansif kullanımı, Avrupa’nın doğal yapısını özellikle de bitki örtüsünü değiştirmiştir. Jeolojik dönemler boyunca meydana gelen değişimler, buzul çağında ki buzullaşma toprağı alıp süpürmüş, çakıllı, kumlu ve taşlı toprakları biriktirmiş arkasında da değişmiş pek çok toprak bırakmıştır.

Avrupa’yı dört ana bitki kuşağına ayırmak mümkündür. Bunlar:

7.1.1. Sert Karasal Kuşağı

Asya ve Amerika kıtalarıyla karşılaştırıldığından tundralar çok az yer kaplamakta, Kuzey Avrupa’nın kutup dairesi boyunca şerit halinde uzanırlar. Nemli alanlarda muşlar (yer yosunu), likenler (taş yosunu) olmak üzere taşlı alanlarda oluşur, aynı zaman da güneye gittikçe de cüce huşlara ve bodur söğütlere rastlanır.

7.1.2. Orman Kuşağı

Avrupa’nın büyük bir kısmı tahrip edilmiş olsa da orman kuşağı içerisinde yer alırlar. İki alt bölüme ayırabiliriz:

a) Kuzey Avrupa Konifer Orman Kuşağı (Tayga):

Kuzey Yarımkürede tundranın güneyinde oluşmuş, o bölgeyi içene alan bitki örtüsü sınırının adıdır. Karakteristik özelliğı köknar, çam, ladin (alaçam), karaçam (melez çamı) dır. İğne yapraklı ağaçların yanında huş ağacı, üvez ağacı, titrek kavak ve söğüt gibi yapraklı ağalarda görülür.

b) Karışık Orman Kuşağı:

Batı Avrupa’nın Atlas Okyanusu kıyılarında yer alan, 50. Kuzey paralel dairesine kadar uzanır. Güneye ve batıya doğru gittikçe yayvan yapraklı ağaçlar çoğalır. Baltık-Karadeniz kıtasının batısın ’da meşeler ve kayın ağaçları bulunurken doğusundan meşe ve ıhlamur ağaçları vardır. Yeryüzü şartları, mevsimdeki ev bitki örtüsündeki değişiklikler bu orman kuşağını etkilemiştir.

Konifer Orman Kuşağı'nın güneyinde, İskandinavya'nın güney ucundan Orta Rusya Ovası'na kadar uzanan geniş alanlarda yer alır. Yaklaşık olarak 50. kuzey paralel dairesine kadar iner. Yayvan yapraklı ağaçlar güneye ve batıya doğru gidildikçe çoğalırlar. Baltık-Karadeniz kıstağının doğusunda daha ziyade saplı meşe ve ıhlamur ağaçları, batısında ise meşelerle birlikte kayın ağaçları yaygındır. Çakıllı-kumlu olan yalı kumulları üzerinde süpürge otu, turbalıklar, katırtırnağı ve kamışalar bataklık alanlarda yer almakta, dağlık alanlarda ise yükseltiyeye uygun bitki katmanları yer almaktadır. Orman bitki örtüsünü insanların tahrip etmesi olumsuz etki yapmıştır. İnsan etkisinin az olduğu Dinyeper Nehri'nin yukarısında yer alan Pripet bataklığıdır.

7.1.3. Step Kuşağı

Orta Avrupa'nın bir kısmında ve Orta Asya'da bu iklim türüne sıklıkla rastlanır. Kuzeyden Güneye doğru şeritler halinde uzanan çalılık step, tuzlu step, ağaçlı step, ağaçsız stepler alt kuşakları oluşturur. Çernozyum adı verilen kara topraklar üzerinde ağaçsız stepler, tuzlu toprak üzerinde de (soluncak) çalılık stepler görülmektedir.

Batı Avrupa'da şeritler halinde sokulurlar ve Güney Avrupa Stepin gelişmesi için son derece elverişlidir. Avrupa'da ıslah çalışmaları sonucunda steplerin çoğu tarım alanlarına dönüştürülmüştür.

7.1.4. Akdeniz Bitki Kuşağı

Kışları yağışlı ve yazları kurak geçen, Avrupa'nın Güney kıyılarında, dayanıklı bitkiler meydana gelmiştir. Meşe ve çam türlerinden oluşan oran formasyonu, zamanla insan etkisi sonucunda ormanın yerini maki almıştır. Mantar meşesi, mazı meşesi, kocayemiş, defne, bodur ağaçlar ev keki başlıca maki türlerinden oluşmaktadır. Suyu bol olan ve soğuktan korunan yerlerde tropikal bitkiler yetişmekte, İspanya'nın Alicante (Elche) Ovasında hurma yetişmekte ve meyve vermektedir.

İklim örtüsünün değişmesi nedeniyle bitkilerde çiçek açma, meyve verme, yapraklanma tarihlerinde yer yer değişiklikler meydana gelmektedir. Avrupa'da Güneyden Kuzeye doğru kış duraklama devresi artar, yapraklanma ve çiçeklenme süresi kuzeye gittikçe gecikir. Örneğin leylak çiçekleri Güney Avrupa'da mart sonu, Orta Avrupa'da Nisan ayında, Güney İsveç'te Haziran ayında, Akdeniz Bölgesinde Duraklama hariç, Avrupa'da genel olarak büyüme yaz mevsimidir. Kıtada bitkiler yaşam şartlarına ve iklim değişmesine göre değişiklik gösterir. Güney Avrupa'nın kıyı çizgisi boyunca turunçgil, Akdeniz bölgesinde de zeytin yetişmektedir.

göstermektedir. Kısa otlardan oluşan preri-step kuşağı, uzun otlardan oluşan preri-orman kuşakları bulunmaktadır. Bunun yanında yarı kurak çalılıklar ve çöl bitkileri kuşaklarında bulunmaktadır. Doğu ve orta Avrupa'yı kapsayan bu kuşaklar ağaçlı, ağaçsız, çalılık ve tuzlu step şeritler diye adlandırılmaktadır. Bu kuzeyden güneye doğru devam etmektedir.

İspanya doğal bitki örtüsü yüksekliğe göre de farklılıklar göstermektedir. Bazı bölgelerde alçak kesimlerde maki çalılıkları, çalı ağaçları, servi ve zeytin gibi bitki örtüsü yer almaktadır. Bunun sebeplerinden biri suya ihtiyacın az olmasından kaynaklıdır. Akdeniz bölgesinde alçak kesimler daha fazladır. Burada yer alan topraklar büyük miktarda demir içermektedir. Kırmızı renktedir ve volkanik kökenlidir. En verimli topraklar nehir vadilerinde rastlanmaktadır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN NÜFUSU

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin nüfusu yer almaktadır.

8.1. İspanya’nın Nüfusu

İspanya Ulusal İstatistik Ofisi (Instituto Nacional de Estadística(INE), 2021)’nin 12 Aralık 2021 tarihinde yayınladığı verilere göre ülke nüfusu 47.394.223’tür. 2022 yılında 26 milyon kişi ile dünyada 30. sırada yer alan İspanya nüfusunun, 2027 yılında 49 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir Yabancı nüfus 5.375.917’dir. Tablo 3’de yıllara göre nüfus dağılımını görülmektedir.

Tablo 3: İspanya Ülkesinin Yıllara Göre Nüfusu

YIL	NÜFUS	YIL	NÜFUS	YIL	NÜFUS
2022	46.719.142	2000	40.263.216	1980	37.439.035
2021	47.394.223	1999	39.926.268	1979	37.201.123
2020	47.329.981	1998	39.721.108	1978	36.872.506
2019	46.937.060	1997	39.582.413	1977	36.370.050
2016	46.445.828	1996	39.478.186	1976	35.939.437
2015	46.447.697	1995	39.387.017	1975	35.530.725
2014	46.480.882	1994	39.294.967	1974	35.154.338
2013	46.593.236	1993	39.189.400	1973	34.817.071
2012	46.761.264	1992	39.067.745	1972	34.502.705
2011	46.742.697	1991	38.939.049	1971	34.191.678
2010	46.576.897	1990	38.850.435	1970	33.814.531
2009	46.362.946	1989	38.791.473	1969	33.441.054
2008	45.954.106	1988	38.715.849	1968	33.113.134
2007	45.226.803	1987	38.630.820	1967	32.682.947
2006	44.397.319	1986	38.535.617	1966	32.283.194
2005	43.653.155	1985	38.418.817	1965	31.954.292
2004	42.921.895	1984	38.278.575	1964	31.609.195
2003	42.187.645	1983	38.122.429	1963	31.296.651
2002	41.431.558	1982	37.942.805	1962	31.023.366
2001	40.756.001	1981	37.740.556	1961	30.739.250

Kaynak: (INE, 2022)

Nüfusun yarısından fazlasını kadınlar oluşturur (INE, 2021). 20-64 yaş aralığı nüfusun %60,8’i oluşturur ve yarıdan fazlası erkektir. 2021 yılında yaşam süresi ortalama 83,33’tür (Ticaret Bakanlığı, 2021). 2022 nüfusunun 2021 yılına göre %0,06 azaldığı görülmektedir.

8.2. Nüfusun Gelişimi

Tablo 1 incelendiğinden yıllara göre nüfusun arttığı görülmektedir. 2022 Eylül ayında bakıldığında 2021’e göre azalmanın olduğu görülmektedir.

İspanya'nın nüfus profilini alınan göçler ile hızla değiştirmektedir. IMF (International Monetary Fund) verilerine göre 2021 yılında 47 milyon kişi ile dünyada 29. sırada yer alan İspanya nüfusunun 2026 yılında 48 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir.

8.3. Nüfusun Dağılışı

Ülkede siyasi ve ekonomik dengelerin belirlenmesinde nüfusun dağılımı belirleyici bir rol oynamaktadır. Büyük şehirlerde ve kıyı şeritlerinde nüfus eşit olmayan bir şekilde dağılmamaktadır.

Nüfusun %80'i kentsel alanlarda yaşamaktadır. İspanya'nın en kalabalık bölgesi 8,5 milyon nüfusuyla Endülüs bölgesidir. Bu bölgeyi takip eden bölgeleri sıraladığımızda, Valensiya bölgesi (5 milyon), Madrid bölgesi (6,76 milyon) ve Katalunya bölgesi (7,66 milyon) takip etmektedir.

İspanyolca (Kastilyano) ülke genelinde kullanılan resmi dildir. Baskça, Katalanca ve Galiçyaca dilleri, özerk bölgelerde resmi dil olarak kullanılmaktadır. Bununla yanı sıra Valensiya Bölgesi'nde Katalanca'nın bir bask lehçesi olan Valensiyaca konuşulmaktadır. İspanya'da eğitim zorunludur. 6-16 yaş aralığında eğitimin devam zorunluluğu olmaktadır. Üniversitede okuyan öğrenci sayıları artış göstermektedir. Ülke nüfusunun %75,2'si Katolik'tir.

İspanya'da yüksek oranda işsizlik söz konusudur. 2008-2013 ekonomik krizi ile işsizlik 2013 yılında %27'lere kadar yükselmiştir. Ancak, INE verilerine göre 2022 yılının ilk çeyreği itibarı ile ülkede işsizlik oranı %13,65'e gerilemiştir. Ülkede genç işsizliği yüksek düzeydedir. Yine INE verilerine göre 25 yaş altı işsizlik oranı % 30,18'dir (INE,2022). 25-54 yaş aralığında işsizlik %12,55, 55 yaş üzeri nüfusta işsizlik %12,26'dır. Ülkede toplam işsiz sayısı 3.174.700'dür.

ONUNCU BÖLÜM

İSPANYA'DA TARIM

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin tarım yer almaktadır.

10.1. Tanımın Yeri ve Önemi

İspanya'nın farklı iklim koşullarına sahip olmasıyla toprakların verimliliği de buna bağlı olarak değişmektedir. Toprakların %34,9'u tarıma açıktır. %22,7'si ormanlık alana sahiptir (Tarım Ülkesi İspanya, 2021).

Birçok Avrupa ülkesine göre İspanya da tarım düşük düzeydedir. Son yıllarda yaşanan kuraklık ve düzensiz yağışlar nedeniyle tarımda verimlilik azalmaktadır. Ülkede yer alan arazilerin verimsiz kullanılması da verimliliği azaltan diğer nedenlerden sayılabilmektedir. İspanya 1,3 milyona yakın tarımsal işletme sayısına sahiptir. Güney bölgelerde yer alan geniş ve verimli araziler bakımsızlıktan, doğu ve güney bölgelerde ise tarımsal arazilerin küçük olmasından dolayı kullanılamamaktadır.

Ülkenin iklim şartlarının bölgelere göre değişiklik göstermesi ve buna paralel olarak toprak özelliklerinin değişmesi de tarım ürünlerinde çeşitlilik göstermektedir. İspanya ülkesinden turuncgiller, turunç, portakal ve benzeri narenciye ürünlerinin yanı sıra her türlü meyve ve sebze ürünleri yetiştirilmektedir. Ürün miktarı ve kapladıkları alan bakımından üzüm bağları ve zeytinliklerde tarımsal alanda önemli bir yere sahiptir (Millermagazine,2021). Arpa en çok üretilen tahıl çeşididir. Soğan, mısır, limon, tütün, mercimek ve ayçiçeği de yetiştirilmektedir.

İspanya'nın iç kesimlerinde, nüfusun az olduğu bölgelerde yer alan havza ve yaylara tahıl (buğday vb.) ekilmektedir. Tahıl üretiminde topraklar 2-3 yılda bir nadasa bırakılmaktadır. Sonrasında bakla ve nohut ekilmektedir. Atlas okyanusunda iklimin farklılaştığından farklı tarım yöntemleri uygulanmaktadır. Bu bölgelerde yaz mevsiminin nemli olması mısır tarımını elverişli kılmıştır. Fasulye ve patates bu kısımlarda bol iken, tahıl az yetişmektedir.

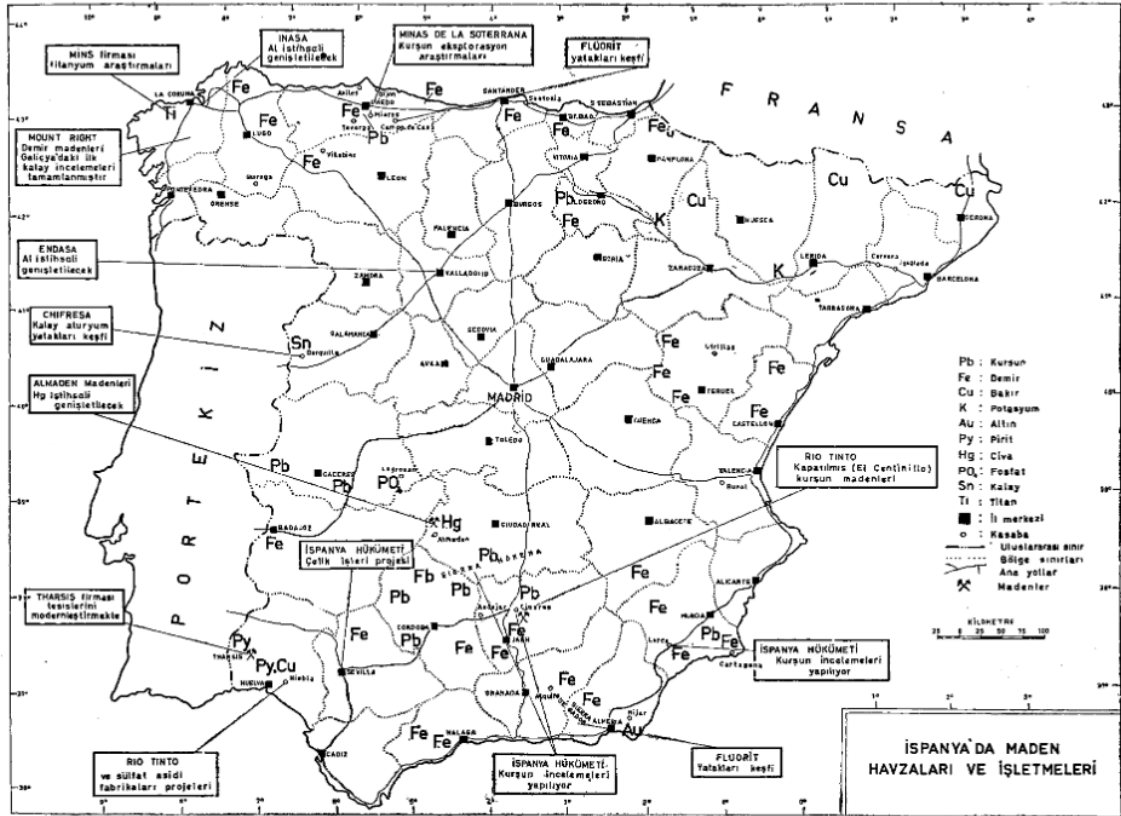
ON BİRİNCİ BÖLÜM

İSPANYA'NIN MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin maden ve enerji kaynakları yer almaktadır.

11.1. Maden Durumu

Doğada bulunan madenler doğrudan metalik veya cevher halde bulunabilmektedir. Maden aramacılığı 1767 yılında Jose Canaleta'nın öncülüğünde başlamıştır. Endüstrileşme hareketi ile başlayan bu öncülük ekonomik ve politik bakımdan ülkelere büyük avantaj sağlamaktadır. İspanya ülkesi de dün ya ticaretinde bu alanda önemli bir yer işgal etmektedir. Özellikle civa, demir, pirit ve kurşun cevherleri ile dünya sıralamalarına adını yazdırmıştır. Şekil1' de İspanya ülkesinde çıkan maden yataklarının konumu ve yerleri gösterilmektedir.

Şekil 1: İspanya Maden Yatakları

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

Yaşanan savaşlar nedeniyle İspanya'da çelik ve demir ihtiyacı giderek artmış ve maden üretimi hız kazanmıştır. İspanya ülkesinde dağınık şekilde kömür yatakları bulunmaktadır. İspanya da 100'e yakın mineral ve maden cevherleri bulunmaktadır. 18 cevherden önemli miktarda üretim yapılmaktadır.

İspanya'da bulunan madenler başlık altında verilmiştir. Ülkenin kuzeyinde kömür ve demir yatakları bulunmaktadır. Güneybatısında ise civa rezervleri yer almaktadır. Andaluçya'da kurşun ve bakır yatakları bulunmaktadır. Avrupa'daki en büyük altın madenlerinden biri Asturya da yer almaktadır. Sierra Morena'daki Penarro bölgesi en önemli havzadır.

11.2. Madenler

Dünyanın başta gelen en önemli civa üreticisi olan, zengin yeraltı kaynaklarına sahip olan İspanya, Mesata'nın birçok bölgesi ve Endülüs dağlarında önemli demir rezervlerine sahiptir. Ülkenin pek çok farklı bölgesine dağılmış halde bulunan kömür yataklarına, aynı zamanda çinko, kurşun filizleri, potas, bakır, gümüş, uranyum, fosfat ve sülfür madenleri bulunmaktadır.

11.2.1. Demir ve Çelik

Demir, dünya üzerinden en çok bulunan metaller arasındadır. Demir rezervleri İspanya'nın kuzeybatısında bulunmaktadır. İspanya ülkesi dünya demir-çelik üretiminde 17 sırada yer almaktadır (Global crude, 2021). Demir; yeryüzünde en çok ABD, İngiltere, Fransa, İspanya, Belçika, İsveç, Almanya ve Rusya'da üretilmektedir (Tuncel, Arı, Yoleli ve Şahiner, 2017). Çelik, demir elementi ile değişerek meydana gelen bir alaşımdır. İspanya ülkesinde katma değeri yüksek çelik ürünler ihraç edilmektedir (Ersöz, Düğenci, Ünver ve Eyiöl, 2015).

11.2.2. Bakır

İspanya'nın genelinde bakır bulunmaktadır. Bu miktar İspanya ülkesine yetecek kadardır. Bakırdan çıkan pirit cevherleri ile altın madenine katkı sağlanmaktadır. Atlantik sahili ve Kuzey İspanya San Sebastian'dan başlayarak, akdeniz sahillerine kadar uzanan bölgelerde bakırlı demir bulunmaktadır (Çetinçelik, 2010).

11.2.3. Kurşun ve Çinko

Güney İspanya'da, Jâen, Cordoba, Granada ve Almeria illerinde kurşun ve çinko üretimi yapılmaktadır. Bu illerin yanı sıra Kuzey İspanya'da Badajoz ve Giudad Real illerinden de elde edilmektedir (Çetinçelik, 2010). Dünya rafine kurşun üretiminde 125.000 ton üretim sağlanmaktadır (USGS Minerals Yearbook, 2010). 2010 Yılı İzabe Dünya Çinko Üretimine bakıldığında 501.000 çinko üretimi yapılmıştır (Kurşun-Çinko, 2010).

11.2.4. Alüminyum

Alüminyum üretimi İspanya'nın kuzey ve kuzeydoğusuna yayılmaktadır. 2016 yılı profil ihracatında büyüme hızı incelendiğinde Almanya, İspanya, İtalya ve Türkiye yüksek ihracat pazar paylarına rağmen düşük büyüme oranları ile rekabette durağan konumda yer almaktadır (International Trade Centre, London Metal Exchange, Türkiye Alüminyum Sanayicileri Derneği, Metalsmarket, Metal Bulletin). 2018 verilerine göre İspanya ülkesi alüminyum üretiminde 14. Sırada yer almaktadır (Wayback Machine, 2018).

Alüminyum ihracatı 2017 verilerine göre 4 milyar dolar değerindedir (International Trade Center, 2017). İspanya'da üretilen çelik-alüminyum kablosu fazla üretilmektedir. Bu da ihracattın artışını yükseltmektedir.

11.2.5. Manganez

İspanya'nın Huelva bölgesinde manganez cevherleri bulunmaktadır. Çağımızda sürekli artan çelik üretimi, manganez üretiminin artışa da sebep olmuştur (Eroğlu ve Şahiner, 2019). İspanya ülkesinde bu cevherlerin üretimi yeterli gelmemektedir. 2018 yılında gerçekleşen toplam 6,5 milyon dolarlık ihracat yaklaşık % 70'lik kısmı Çin'e, kalan % 30'luk kısmı ise Birleşik Krallık, Hindistan, İran, Gürcistan, İtalya ve İspanya'ya yapılmıştır (Eroğlu ve Şahiner, 2019). 2014-2018 yılları arasında yapılan ihalat değerlerine baktığımızda; 2014 yılında 111.505, 2015 yılında 65.586, 2016 yılında 58.904, 2017 yılında 148.275 ve 2018 yılında 122.713'dir (<https://www.trademap.org>, 2019).

11.2.6. Civa

Ciudad Real civarındaki Minas de Almaden civa madenleri bulunmaktadır. Civa yatakları Maliye Bakanlığı tarafından kontrol edilir. %75 civa üretimi gerçekleşmektedir. Civanın büyük bölümü Birleşik Amerika'ya ihraç edilmektedir. İspanya ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır.

11.2.7. Altın

İspanya'da altın cevherleri Nijar yakınındaki Almeria ilinde bulunmaktadır. Altın üretimi yapılan Rodalguliar madenleri Ulusal Endüstri Enstitüsünün (I.N.I.) bir şubesi olan Empresa Nacional'in kontrolü altında bulunmaktadır. Bakır elde edilirken, büküm sistemde billurlaşan demir sülfürü yani piritlerden de az miktarda altın elde edilmektedir.

11.2.8. Titan

Titanyum-demir oksit minerali yani İlmenit şeklinde yer alan titan madeninin üretimi La Coruna bölgesinde yapılmaktadır. Siyah kumlardan elde edilmektedir. Minas S.A. şirketi en fazla ilmenit üreticisidir (Çetinçelik, 2010). Bölgelerde devam eden keşifler bulunmaktadır. Jeolojik araştırmalar yapılmaktadır. 34 maden işletmesinde keşif ve araştırmalar devam etmektedir. İspanya kimya alanında her yıl %10 artış göstermektedir. Endüstriyel üretimin %11,5'ini kimyasal üretim teşkil etmektedir.

11.2.9. Fosfat

İspanya'da 3 bölgede fosfat yatakları bulunmaktadır. Aldea Moret köyü yakınında bulunan Union Espanol de Explosivos İspanyol şirkettir. İspanya'nın önemli şirketi olarak kabul edilen, kimya ve silah gibi sektörlerde çalışmasını sürdüren, Patlayıcı üretimi için kurulan ve zamanla gübre ve mühimmat imalatı yapmaya başlamıştır. İspanya'da El Aaium limanında senede 1 milyon ton cevher ihracatı yapılmaktadır. Uad Bu-Craa limanına 60 km uzakta olan yeni bulunan madenin 600 milyon tondan fazla rezerve sahip olduğu, ilerleyen zamanlarda 6-8 milyon olabileceği düşünülmekte ve gerekli yatırımlar yapılmaya başlanmaktadır(Yılmaz, 1970).

11.2.10. Potas

Potas madeni, İspanya'da Llobregat ve Cardener nehirleri bulunan Barselona şehrinin kuzeyinde yer almaktadır. Burada yer alan maden, dünyanın en büyük potas madenlerinden birini oluşturmaktadır. 1963 yılında iş mücadeleleri nedeniyle potasyum tuzlarının üretimi düşüktür. 1966 yılında ise bu oran artmıştır. Yeni rezervlerin ortaya çıkması üretimi arttırmıştır (Çetinçelik, 2010).

11.2.11. Fluorit

Dünya genelinde birçok bölgede fluorit bulunmaktadır. Bu ülkeler; Güney Afrika, Çin, Rusya, Meksika, İspanya, İngiltere'dir. İspanya ülkesinde 1963 yılında 19 adet aktif fluorit (flüorspar) madeni bulunurken şuan 16 adet aktif fluorit (flüorspar) madeni bulunmaktadır. Bunlar, Gerona, Oviedo, Guipuzco, Cordoba ve Vizcaya illerindedir. İspanya'nın güneyindeki Sierra de Gador'da (Almeria ili) zengin fluorit yatakları bulunmaktadır (Çetinçelik, 2010).

ON İKİNCİ BÖLÜM

İSPANYA’NIN SİYASİ YAPISI

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin siyasi yapısı yer almaktadır.

12.1. Siyasi Yapısı

Parlamentar demokrasiye dayalı monarşi İspanya’nın yönetim şeklidir. 1975’de General Franco’nun ölümüyle sona ermiş olan 36 yıllık diktatörlükle, Bourbon Hanedanı’ndan I. Juan Carlos tahta çıkmıştır (Dışişleri Bakanlığı, 2021).. Tahta çıkmasıyla ülkede yeni siyasi düzen başlamıştır. Tüm siyasi partilerin katılabileceği serbest bir seçim ortamı yaratmıştır. Halk çoğunluğuyla 1978 yılında anayasa kabul edilmiştir. Anayasa, kral I. Juan Carlos’un onayı ile yürürlüğe girmiştir. 2014 yılının haziran ayında Kral I. Juan Carlos tahtan feragat etmiş ve yerine oğlu Felipe geçmiştir (Dışişleri Bakanlığı, 2021).

İspanya ülkesinde yetki Kral’ın atadığı hükümete aittir ve kralın yetkileri semboliktir. Kral, Anayasa’da belirtilen koşullarda halkoyuna başvurma ve yasama organını feshetme yetkisine sahiptir. Anayasada belirtildiği gibi hükümet, 350 üye Temsilciler Meclisinden oluşur. 266 Senato üyesi bulunmaktadır. Hükümet Parlamenta (Cortes Generales) karşı sorumludur (Dışişleri Bakanlığı, 2021). Üyeler 4 yıl ara ile seçilir. Partiler mecliste grup oluşturabilmeleri için 5 milletvekili seçmeleri veya oyların %5’ini almaları gerekmektedir. Kongre tarafından Başbakan seçilir.

1978 Anayasası ile bölge haklarını teminat altına alabilmekte ve özerkliğini tanımaktadır. Anayasa’nın ilgili hükümleri dışında, 17 bölgeden her birinin kendisine ait özerklik yasası bulunmaktadır. Bunlar Asturya, Endülüs, Aragon, Kastilya-La Mancha, Valensiya, Galiçya, Rioja, Extremadura, Navarra, Madrid, Murcia, Kastilya ve Leon, Bask Ülkesi, Balear Adaları, Kantabriya, Kanarya Adaları ve Katalunya’dır. Özerk bölgelerde parlamento ve yürütme organları bulunmaktadır. Resmi dil “Castellano” (İspanyolca)’dır. Özerk yönetimlerde ikinci bir resmi dil kabul edilmektedir. 1978 Anayasası oluşturulmadan önce Bask Ülkesi, Katalunya ve Galisya özerklik statüsünü elde etmiş olduklarından, “Tarihsel Özyönetimler” olarak adlandırılmışlardır. Bazı özerk yönetimlerde zaman içinde statülerine “tarihsel özyönetim” ismini ekletmişlerdir. Bölgelerin yetkileri aynı değildir. 1978’den bu yana yetkilerde ve statülerde değişimler olmuştur. Herhangi bir dış etkilere karşı ülke bölünmemesini sağlamak amacıyla özerk bölgelerin federasyon oluşturma konusu Anayasa’da hükme bağlanmıştır.

2019 yılında yapılan erken genel seçim ile Avrupa Parlamentosu seçimleri özerk yönetimler ve belediye seçimleri için sandık başına gitmiştir. Bu seçim ile siyasal yetkilere sahip, anayasa tarafından kurumsal ve yetkilere ilişkin ayırıcı niteliklerin belirlendiği siyasal bölgeler kurulmuştur (Nalbant, 1997:256). Bugünkü yönetim yapısı 1812 tarihli Cadix Anayasası'na dayanmaktadır (Keleş, 1994: 59-63).

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OSMANLI – İSPANYA İLİŞKİSİ

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin maden ve enerji kaynakları yer almaktadır.

13.1. Osmanlı-İspanya İlişkisi

İspanya ve Osmanlı devletleri arasındaki ekonomik ilişkiler oldukça yoğundur. Bölgesel ve uluslararası koşullar ile ülkeler kendilerine özgü bir yol takip etmişlerdir. Her iki devletin de “dünya hakimiyeti” olma fikri, Akdeniz’in batıdan doğu ucunda yer alan bu devletlerin rekabet içerisine sağlamıştır. İslam dünyasının koruyucusu ve hakimi olduğunu iddia eden Osmanlı; askeri, iktisadi ve siyasi yönlerini göz önünde bulundurarak hareket etmişlerdir. Egemenliğine aldığı topraklarda yeni alanlara doğru gelişmeye çalışırken, düzeni sağlamak, iktisadi ve sosyal hayatın devamlılığını korumaya çalışmıştır.

Osmanlı’nın batıya ve doğuya doğru genişlemesi birçok kaygıları beraberinde getirmiştir. Ekonomik, siyasi ve dini anlamda kaygılar bulunmaktaydı. Osmanlı, sahip oldukları zenginlikleri korumalarına ve yüksek yarar sağlayacak alanlara doğru yönelmişlerdir. Bu ilerleme ile önemli ticaret merkezleri, yolları ve limanları ele geçirmişlerdir. İspanya’nın doğuya doğru ve Osmanlı’nın batıya doğru ilerleyişi iki ülkeyi karşı karşıya getirmiştir. Bu iki devletin Akdeniz cephesinde mücadele etmesi dönemin en büyük siyasi karşılaşmasını temsil etmektedir. Bu rekabet ile üç yüz yıl sürecek rekabetin içine girmişlerdir.

Mücadelenin ilk aşaması, XVI. Yüzyılda gerçekleşen iki tarafın doğrudan donanma savaşlarına girmesidir. Birbirlerine üstünlük sağlamak adına yapılan bu mücadelede yoğun çabalar sarf edilmiştir. Bu ilk aşama rekabetin yüzyılıdır denilebilir. XVI. yüzyılda ekonomik ve ticari ilişkiler yasaklanmakta, doğrudan kurulan ekonomik yakınlıklar çok zayıftır. Ticaret şehirler, limanlar ve devletler üzerinden yapılmaktadır. İki ülke arasından doğrudan bağlantı kurma, barış yapma girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Bu yüzyılda, Osmanlı devleti ile İspanya ve müttefikleri arasında donanma savaşları gerçekleşmekteydi. Osmanlı Akdeniz’de kazanan taraf olmuştu. XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde, Osmanlı Devleti, Akdeniz’deki üstünlüğünü kabul ettirdi. Elde ettiği zaferlere rağmen iktisadi ve siyasi olarak yararlanamayan İspanya ve müttefikleri Akdeniz hâkimiyetini Osmanlı devletine bırakmak zorunda kaldılar. Osmanlı Devleti hakimiyeti altına aldığı bölgelerin ticaret yolların güvenliğini arttırılmaya çalışılmıştır. Bunun için çeşitli anlaşmalar yapılmıştır. Bu anlaşmalar hem ekonomik anlamda sürekliliği sağlarken hem de rakipleri de zayıf hale getirmiştir.

İki dünya arasındaki savaşlar ekonomik ilişkileri sonlandırmamıştır. Akdeniz'in iki tarafında da ticaret devam etmiştir.

Yapılan bu çalışmada ilişkilerin sürekliliğinden, Osmanlı ve İspanya'nın birbirleri ile olan iktisadî münasebetleri ele alınacaktır. İncelenen dönemde, Osmanlı ve İspanya arasında doğrudan bir ilişkinin bulunmadığı bir zamanı kapsamakta, ilişkilerden daha çok, rekabete ve mücadeleye dayanan bir durum söz konusudur. XVI. yüzyıldan itibaren doğuda Osmanlılar ve batıda Roma-Germen İmparatorluğu'nu ilan eden İspanyollardır. İki devletin yükselişleri birbirlerine benzerlik göstermektedir. Bu iki devletin de yükselişi, bölgede ortaya çıkan iktisadi, sosyal ve siyasî koşulların etkisinden kaynaklanmaktadır. Akdeniz'de XVIII. yüzyılın sonlarına kadar süren, ekonomik, siyasi ve askerî bir çatışmanın içerisine girmişlerdir. Her iki toplum da daha çok savaşlar, özellikle de deniz savaşları yer almıştır. Osmanlı-İspanya deyince ilk üzerinde durulan bu iki devletin özellikle XVI. yüzyılda birbirlerine karşı gerçekleştirdiği mücadele olmuştur. Bu iki devlet sürekli savaş ve rekabet içinde olsalar bile iktisadi faaliyetler, doğrudan veya dolaylı olarak sürekliliğini korumuştur.

Osmanlı ve İspanya'nın Akdeniz'e olan ilgisi yakın tarihe dayanmaktadır. Bu iki devlet de uzun süre Akdeniz'de hâkimiyet kurma çabasında bulunmuştur. Osmanlı'nın, Batı Akdeniz'deki faaliyetleri Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar devam etmektedir. Gedik Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu, İtalya'nın güneyine Otronto'yu el geçirmesiyle, Osmanlı devletinin Akdeniz'deki denizcilik faaliyetini güçlendirdi. II. Beyazıt'ın yoğun desteği Kemal Reisin yaptığı ıslahatlarla Osmanlı donanması Akdeniz'in en kuvvetli donanması haline geldi. Osmanlı Devleti, 1494'te Kemal Reis'i resmen Osmanlı hizmetine alarak Akdeniz'deki denizcilik faaliyetlerini güçlendirdi. Kemal Reis'in yaptığı ıslahat çalışmaları ve II. Beyazıt'ın hususi alakası ile Osmanlı donanması, Akdeniz'in en kuvvetli donanmalarından biri olarak ortaya çıktı. 1499-1502 yılları arasında gerçekleşen Osmanlı-Venedik savaşları ile Osmanlı donanmasının başarısını ortaya koymuş, Osmanlı Akdeniz yollarına ulaşma fırsatı bulmuştur.

İspanya XV. yüzyılın sonlarında, Akdeniz'de hâkimiyet tesis ederek, Avrupa dünyası için büyük önemi olan doğunun hazinelerine, ipek, baharat ve Afrika altınlarına sahip olmak istiyordu. Amacı Akdeniz'e hâkim olmak ve Kuzey Afrika kıyılarını kontrol altına almaktı. Bu da devamında başka savaşların olacağına habercisiydi. Nitekim kendi hâkimiyetinde olmasını istediği bir denizde başka bir ülkenin tahakkümünü kabul etmediği için 1495 yılında Fransa ile savaş yaptı.

Kemal Reis'in 1505 senesinde Endülüs Müslümanlarına yardım amacıyla İspanya kıyılarını vurması ile, Akdeniz'de Osmanlı ile İspanya arasında doğrudan ilk çatışma başlamış, pek çok Müslüman ve Yahudi'yi kurtularak Osmanlı topraklarına getirilmiştir. Başlangıçta

Osmanlı devleti ile savaşmak istemeyen Katolik Krallar ilişkileri geliştirmeyi doğu ticaretine ortak olmak istemişlerdir. Bu tarihten önce Osmanlı Devleti ile İspanya arasında barış görüşmeleri başlamıştır.

İspanyollarla gerçekleşen ilk görüşmeler başarısızlıkla sonuçlandı ve XVI. yüzyılın sonuna kadar devam edecek bir mücadele başlayacaktır. Bölge ekonomisini kontrol altında tutmaya çalışan bu iki devlet karada ve denizde sürekli karşı karşıya gelmektedirler. İnebahtı Savaşı sonunda zaferden yararlanamayan İspanyollar, Osmanlı Devleti ile ateşkes yapmanın yollarını aramaya başladılar. İspanyolların Osmanlı ile ateşkes yapma çabası, Cenovalı Francesco de Franchis Tortorino tarafından sunulan anlaşma teklifi ile Sadrazam Rüstem Paşa'ya iletildi. 15-20 yıl süreli düşünülen bu anlaşma sadece bu iki devleti değil imparatorluklara bağlı devletleri de içerecek, serbest dolaşım izni sağlayacak, anlaşmanın tek tarafı olarak bozulamayacağını içermektedir. II. Felipe'nin vazgeçerek 1559 yılında Osmanlılarla savaşa tutuşmasıyla sonuçsuz kaldı. İspanyollar için Akdeniz'de savaş her geçen gün daha ağır yük halini almaktaydı.

İspanya ve İspanya Devletleri arasındaki bu mücadele yalnızca askerî alanda kalmayıp iktisadi, siyasi ve diplomatik yollar aramaya başladılar. Bu devletler üstünlüğü ele geçirmek rakiplerini zayıflatmak için ittifak yaptıkları devletlere ayrıcalıklar tanıyarak, düşmanlarına karşı daha güçlü olmaya çalışmışlardır. Venedik ve Fransa, XVI. yüzyılın sonlarına doğru Hollanda ve İngiltere'ye kapitülasyonlar verdiler. Osmanlı verdiği bu ayrıcalıklar ile İspanya'nın Akdeniz'deki hakimiyet alanını daraltmaya çalıştılar. Kapitülasyonlar sayesinde ülkede bolluk ve ucuzluk sağlanmakta, limanlarsa taşımacılık ve ticaret yapabilmekteydi. İspanyollar Kuzey Afrika'da bulunan kabile ve devletlerle yaptıkları antlaşmalarda Osmanlı devletinin ilerlemesini durdurmaya çalışmışlardı. Yapılan anlaşmayla Kuzey Afrika devletleri, siyasi hedeflerin yanında talep ettikleri doğu ürünlerine ulaşma fırsatı bulmuştur.

13.2. Ekonomik ve Kültürel İlişkiler

İspanya ülkesi Osmanlı limanlarında ticaret yapma hakkını 1782 dostluk ve ticaret anlaşması ile sağlamıştır. Şehirlerde konsolosluk açmak için ve bu hakkını Karadeniz de kullanmak istemesi, Osmanlı'nın kapitülasyonlara rağmen Karadeniz'i kapalı tutmak istemesi uzun zaman sonuçsuz kalmasına neden olmuştur. Temel gıda maddeleri yasaklanabilir veya kotaya tabi tutulabilirdi. Özellikle tahıl ürünlerinde ortaya çıkacak bir sıkıntı fiyat istikrarsızlığına ve beslenme sorununa neden olmaktadır. Bu beslenme sorunu ve fiyat değişimi büyük şehirlerin sorun yaşamasına sebep olabilirdi. Kısıtlıların görülmesi tahıla olan ihtiyacı arttırmaktaydı. İhtiyaç arttığı için ticaretinde devam etmesi gerekmektedir.

İspanyol arşiv belgelerini incelediğimizde iki ülke arasındaki mücadeleyi anlatan bir çok sayıda belge bulunmaktadır. İspanyol kralları Türk saldırısı ile karşı karşıya gelme endişesi taşımaktaydı. İspanyol kralları, din adamları, casuslar, tüccarlar ve esirlerden gelecek haberlere önem vermişlerdir. İspanya, İstanbul'dan haber almak için casus kişiler ile anlaşmalar yapmıştı ve bu kişilere ödeme yapılmaktaydı. Her iki taraf arasında alış-veriş engellenmek istenmesine rağmen, iktisadi ilişkilere ihtiyaç duyulmakta

İspanya ülkesi İslam dünyasına karşı çeşitli yasalar getirmektedir. Yasakları duruma göre değiştirmektedir. Belli ürünlerin ticareti yasakken bazen de bütün ürünler için ticaret tamamen yasaklanır ama mutlaka açık bir kapı bırakılırdı. Osmanlı Devleti, ticarete girdiği devletlere sıkı denetim uygulamakta, sınır bölgelerinde düşmana yardım eden kaçakçılık yapan, düşman savaş gemilerine verilmesinin engellenmesine dair hükümlerin yer aldığı Mühimme defterleri bulunmaktaydı. Osmanlı ve İspanya ile Kuzey Afrika kıyı şeritleri ticaretin en önemli merkeziydi. Bu merkezlerden biri de Cadiz'di. Bu limanda Doğu malları ile Avrupa ve Amerika mallarının değişimlerinin(takaslarının) yapıldığı depolar bulunmaktaydı. Marbella, Malaga, ve Almeria diğer limanlar arasındadır. Barselona, Mallorca, Valencia ve Doğu Endülüs limanları da Osmanlı ticaretinde önemli rol oynamaktaydı.

Osmanlı zamanında Batı Anadolu'nun en önemli üretim merkezi İzmir ilçesiydi. Fransa'nın Marsilya limanı ve Avrupa'ya ihraç edilen kaba pamuklar bu merkezden üretilmekteydi. Elde edilen kumaşları Fransızlar, İspanya ülkesine ihraç etmekteydiler. Bunun yanında iki ülke arasında gemi ticaretide yapılmaktadır. Savaşların verdiği ekonomik krizler her iki ülkeyi de etkilemiştir.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE – İSPANYA İLİŞKİSİ

Araştırma alanı İspanya ülkesidir. Bu bölümde araştırma yapılan İspanya ülkesinin Türkiye ile ilişkisi yer almaktadır.

14.1. Türkiye-İspanya İkili İlişkileri

1783 yılından İspanya Büyükelçisi tarafından Osmanlı padişahına sunulan “Barış, Dostluk ve Ticaret Antlaşması” ile iki devlet arasında siyasi ilişkiler resmîyet kazanmıştır. İspanya Elçiliği İstanbul’da aynı tarihlerde faaliyetlerine başlamıştır. 1857’de Madrid’de faaliyete geçirilen Türk Elçiliği, bu iki devlet arasındaki diplomatik ilişkileri 1 Ocak 1951 tarihinden itibaren Büyükelçilik seviyesine getirmiştir.

İspanya’nın AB’ye ve NATO katılması, Türkiye’nin parlamenter demokrasiye geçişi, bu iki ülkenin liberalizasyon ve pazarlara açılma politikası Türkiye ve İspanya ilişkisini canlandırmaya başlamıştır. 6 Nisan 1989 dostluk anlaşması imzalamışlardır. İspanya ili ilişkimiz Medeniyetler İttifakıyla yeni bir boyut kazanmış, 2009 da İstanbul’da düzenlenen ‘Türkiye İspanya Hükümetler arası zirve toplantısı’ ile bu ikili ilişki üst seviyelere çıkmıştır.

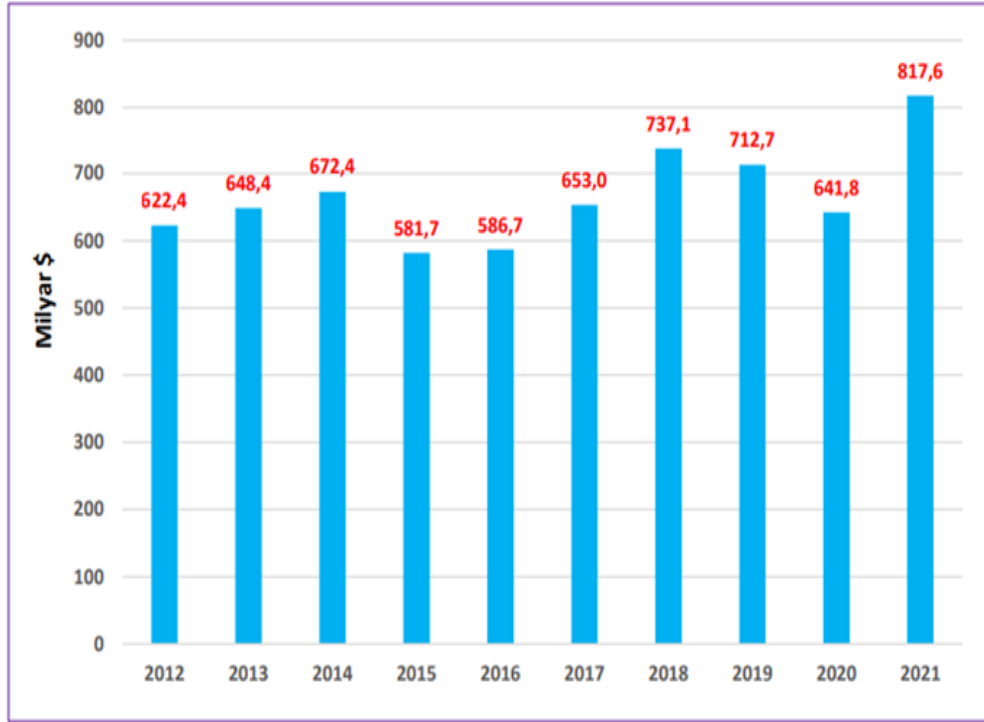
Ülkemizin AB üyelik sürecin de İspanya’nın verdiği destek siyasi ilişkilerimize olumlu yansımıştır.

14.2. Türkiye-İspanya Dış Ticareti

İspanya'nın 10 milyar doların üzerinde ihracat yaptığı 11 ülke bulunmaktadır. İspanya'nın ürün bazında yaptığı ihracatlarda özellikle nükleer reaktörle, eczacılık, kara nakil vasıtaları ve mineral yakıt ürünleri ön plana çıkmaktadır. Bu ürünler ihracatının yaklaşık %37'sini oluşturmaktadır. En büyük konfeksiyon tedarikçisi ve hazır giyim 4,1 milyar dolar değerinde ithalat ve %20,3 pay ile Çin ülkesidir. Türkiye, %15,0 pay ile İspanya'nın üçüncü büyük tedarikçisidir. 2021 yılında Türkiye'nin toplam ihracat 9,6 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

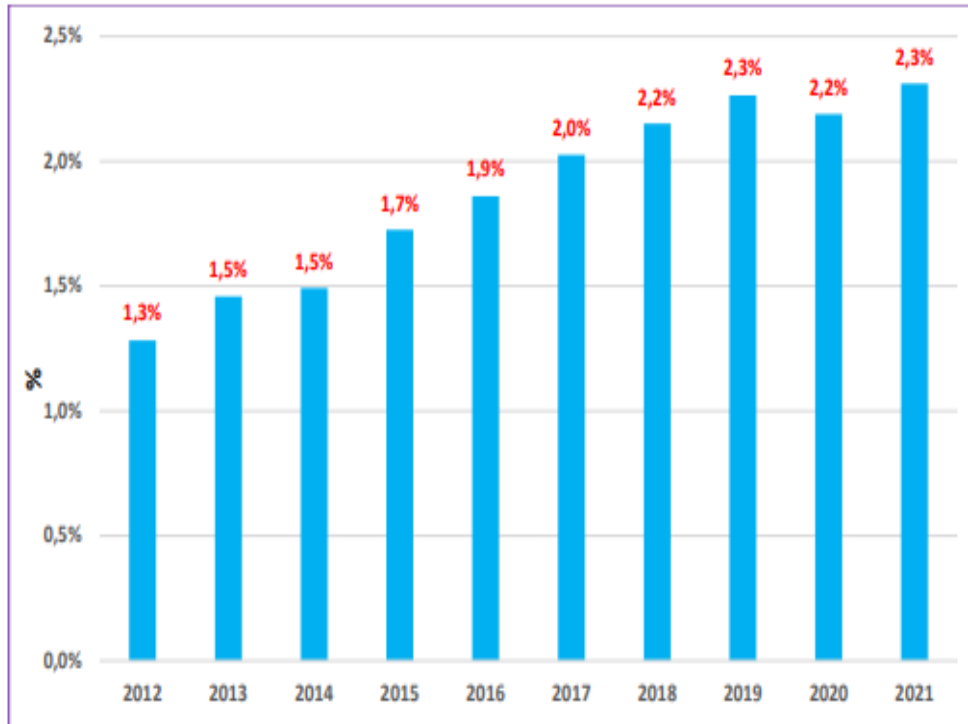
Ülkemizin İspanya ile olan ihracatında 2015 yılı itibariyle artış gözlenmektedir. 2015 yılında yaklaşık 4,7 milyar dolar olan ihracat yapılmıştır. 2016 yılında 5 milyar dolar ve 2017 yılında 6,3 milyar dolar, 2018 yılında 7,7 milyar dolar, 2019 yılında 8,1 milyar dolar olan ihracatımız 2020 yılında pandeminin etkisiyle 6,7 milyar dolar düzeyine gerilemiştir. 2021 yılında 9,6 milyar dolar olarak tekrardan yükselmeye başlamıştır. 2022 Ocak-Mayıs döneminde ise 4,4 milyar dolar seviyesindedir. Son yıllarda yapılan ticaretlerimiz incelendiğinde, ülkemizde dış ticaret fazlası olduğu gözlenmektedir.

Grafik 6: İspanya'nın Dış Ticaret Hacmi

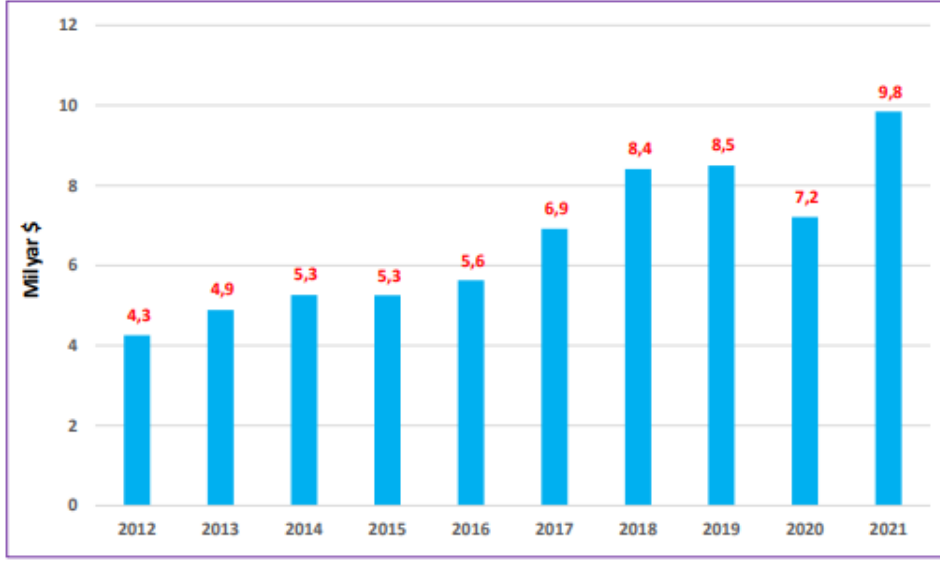
Kaynak: (TradeMap, 2012-2021)

Grafik 7: İspanya'nın İthalatında Türkiye Payı

Kaynak: (TradeMap, 2012-2021)

Grafik.8: İspanya'nın Türkiye'den İthalatı

Kaynak: (TradeMap, 2012-2021)

1986 yılından itibaren İspanya ülkesi bir AB üyesidir. Avrupa Birliği ve Türkiye arasında imzalanan Gümrük Birliği anlaşması ile vergisiz ihracat yapılabilmektedir. İspanya ile olan yatırım ilişkilerimiz gelişmekte, İspanyol sermayeli firma sayısı 450 civarındadır. Daha çok finans sektörü, enerji ve telekomünikasyon yatırımları ilk sırada yer almaktadır. Finans sektörü birinci, metal dışı mineral ürünleri(çimento) ikinci sırada olmak üzere ülkemize yönelik yatırımları vardır.

Ticaret ve Ödeme anlaşması (1951), 1992 Ekonomik ve Sınai İşbirliği Anlaşması (1992), Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (1995), Ekonomik ve Mali İşbirliği Mutabakat Zaptı(1998), Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşmaları(2002) imzalanmıştır. Türkiye ile İspanya arasındaki yasal alt yapı tamamlanmıştır. ‘Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması’ 3 Mart 1998 tarihinde Madrid’de imzalanmıştır.

1998 yılında İspanyol ve Türkiye arasında ‘Ekonomik ve Mali İş birliği Mutabakat Zaptı’ çerçevesi oluşturulmuştur. Bu çerçeve ile Türkiye de GAP Bozova Sulama Sistemleri Ağı, Konya Atık Su Arıtma Tesisi İnşaatı, Ankara İstanbul Demiryolu Hattı Rehabilitasyonu Projesi, Foça Atık Su ve Deniz Deşarjı Tesisleri Projesi ve İzmir Aliaga Cumaovası Demiryolu Hattı Elektrifikasyonu için uygun koşullar oluşturulmuş ve kredi imkânları verilmiştir.

1989 yılında Türk-İspanyol İş Konseyi kurulmuştur. Türkiye’yi temsilen Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), İspanya ülkesini temsil eden İspanya Dış Ticaret Enstitüsü (ICEX) ile İspanya İşverenler ve Sanayiciler Konfederasyonu (CEOE)’dur.

14.2.1. İkili Anlaşma ve Protokoller

İspanya Turizm ve Ticaret Devlet Sekreteri Pedro Mejía, İspanya ile Türkiye arasındaki ekonomik iş birliğini gücendirmek için 28 Temmuz 2004 tarihinde ülkemize gerçekleştirdiği resmi ziyaret sırasında Dış Ticaret, Hazine, Kültür ve Turizm Müsteşarları ile görüşmeler yapmış ve iki Anlaşma imzalamıştır. Hazine Müsteşarlığı ile imzalanan ilk anlaşma “Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı arasında Ekonomik ve Mali İş birliği Hususunda Mutabakat Zaptı” olmuştur. Bu anlaşma ile su arıtma, demiryolları, sulama gibi sektörlerde alt yapı projelerini kapsamakta ve kamu yatırım projelerinin finanse etmeye yönelik harcamalardır. İkinci anlaşma İspanyol Devlet Sekreteri ile TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Mustafa İsen 'in birlikte imzaladığı Turizm Alanında İşbirliği Hususunda Mutabakat Zaptıdır.

14.2.2. Ticari İlişkiler

İspanya ile Türkiye arasından 2021 yılından itibaren ticari ilişkiler sürekli gelişmektedir. 2009 yılında ortaya çıkan küresel krizle dış ticarete düşüş yaşanmış 2010 yılında tekrardan artmaya başlamıştır. İspanya'nın ihracata ağırlık vermesi, Türkiye'de düşük kur politikası ve ekonominin iyileşmesi ile birlikte ithalatın hızlanması gibi nedenler, küresel krize kadar Türkiye lehine olan ticaretinin, İspanya lehine dönmesine neden olmuştur.

Sektörel dağılıma bakıldığında ithalatta en önemli payın yarı mamuller, sermaye malları ve otomotiv sanayi ürünleri olduğu görülmektedir. İhracatımızda ilk sırada tüketim mallarının yer almaktadır. Konfeksiyon ve Tekstil ürünlerinin yer aldığı görülmektedir. İhracatımızda önemli yerleri olan yarı mamuller, sermaye malları ve beyaz eşya gibi tüketim mallarında ekonomik krizin vurmasıyla tüketiminde düşüş yaşanan bu sektörlerde yapılan ihracatlar olumsuz etkilenmiştir.

14.2.3. İhracatımızın Karşılaştırmalı Değerlendirmesi

Yıllara göre oranlarına bakıldığında 2019 yılında ihracat 7 milyar 664 milyon dolar, ithalat 4 milyar 227 milyon dolardır. İkili ticaret hacmi 11 milyar 891 milyon dolar olduğu ortaya çıkmıştır. 2018 yılına bakıldığında ihracat oranı %0,57 ithalat ise %23,03 azalmıştır. Buna oranla ikili ticaret hacmi %9,92 oranında azalmıştır. İspanya'ya ihracat yapan ülkeler incelenmiş sanayide kullanılan ayırıcı, klimalar, tek fonksiyonlu makineler, baskı makineleri girmektedir. İspanya'nın toplam ithalatı 2021 yılı itibarıyla 8,446 milyar Euro'dur. Ülkemizde sanayide kullanılan makinelerin ihracat karşılaştırılarak incelendiğinde İspanya'ya yapılan ihracat düşük olmaktadır. İspanya'ya ürün satan ülkeler ile ülkemizin ürünleri

karılaştırdığımızda ülkemizin ihracatının düşük kaldığı söylenbilir. Özellikle  ek Cumhuriyeti, Çin, Portekiz, Güney Afrika, Tayland ve Macaristan gibi ülkelerde bulunan ürünler ile rekabet edebilmektedir. Fakat İspanya'ya yapılan ihracat karşılaştırıldığında ülkemizin ihracatı düşük kalmıştır.

Ülkemizin önemli kalemlerinden olan otomobil aksam ve parçaları, diğ r ülkeler ile kıyaslandığından yüksek potansiyele sahip, İspanya ihracatının önemli kaleminden olan Fransa ve Almanya'dan sonra başka ülkelerle rekabet edebilecek güce sahiptir.

Son yıllarda ülkemizde gelişen önemli bir yer tutan asetik asit, organik sülfür bileşenleri, epoksi alkoller, nitrojen fonksiyonlu bileşenler vb. organik kimyasallar ihracat potansiyeli yüksek olan, İspanya ile ihracatta önemli bir ürün haline gelebileceğı düşünülmektedir

Ülkemizin marka oluşturarak, pazardan daha büyük pay elde edilebileceğı düşünülmektedir. Ürünün kalitesi ve finansal yapının da güçlü olması gerekmektedir. Bu sektörlerde asıl olması değ rin marka ve dağıtımdan elde edileceğı, İspanya ile aramızdaki ihracatın daha fazla artacağı, Çin ve Portekiz'den bile daha fazla paya sahip olabileceğı düşünülmektedir.

Bu durumlar düşünüldüğünde ürünün yapısına, pazarlarda sunuluşundaki etkinliğ  göre ihracatlarda farklılıklar meydana gelmektedir. Toptancı, ithalatçı, perakendeci, yada tüketicisi bu ürünlerin satışına biri sahip olabileceğı gibi hepsi birlikte sahip olabilir ya da başka etkenlerde bu tercihlerde ön plana çıkabilir. Bu tespitleri yaptıktan sonra fiyat, marka, dağıtım kolaylığı, servis, ürün  eşitliliğı, nakliye gibi faktörler tercihleri etkileyebilmektedir.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

İSPANYA'DA TİCARET

15.1. İspanya Hububat Ticareti

2009 yılında meydana gelen küresel kriz ve kuraklığın etkisiyle İspanya'da hububat üretimindeki düşüş, 2011 yılına doğru iyileşme göstermektedir.

Tablo 4 incelediğimizde en çok üretilen hububat ürünleri gelmektedir. Üretimin en çok arpadan olduğu sonradan buğday ve mısır ürününün geldiği anlaşılmaktadır.

Tablo 4: 2010-2011 Yılı En Çok Üretilen Hububat Ürünleri

	2010		2011	
	Alan (1.000 ha)	Üretim (1.000 t)	Alan (1.000 ha)	Üretim (1.000 t)
Buğday (toplam)	1.935,4	5.836,4	1.992,7	6.900,2
Durum buğdayı	487,2	952,5	380,7	943,9
Buğday	1.448,2	4.883,9	1.612,0	5.956,3
Arpa	2.871,9	8.150,6	2.697,9	8.328,1
Yulaf	538,6	1.017,3	491,3	1.078,7
Çavdar	135,8	274,7	148,8	366,7
Tritikale	63,9	138,7	82,0	205,6
Mısır	311,9	3.293,7	368,3	3.855,8
Sorgum	7,3	32,6	8,6	39,1
Pirinç	122,5	926,4	121,7	929,9
Toplam hububat	5.987,3	19.670,4	5.911,3	21.704,1
Toplam hububat (pirinç hariç)	5.864,8	18.744,0	5.789,6	20.774,2

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

İspanya'da hububat tüketimi en çok Güney İspanya ve Madrid bölgesinde tüketilmekte, 1990'larda kişi başına düşen tüketim 0,7 kilodan 1,50 kiloya yükseldiği görülmektedir. İspanya'da son yıllarda hububat tüketimi artış göstermesine rağmen, kişi başına 2,7 kilo Avrupa hububat tüketiminin altında bir seyir izlemektedir.

Fillandiya, İsveç ve İrlanda'da tüketimi Avrupa ortalamasının üstünde kalmaktadır. İspanya'da tahıl tüketimi daha çok geleneksel olan ekmek ve tahıl ürünlerinin tüketiminden oluşturmakta, bununla beraber besicilikte kullanılan hububat oranı tüketimi de önemli bir yere sahiptir.

İspanya'da hububat sektöründe tedarik zinciri, kooperatif, üretici ve toptancılardan bir süreç içinde devam etmektedir. Elde edilen ürünlerin büyük çoğunluğu marketlerde satışa sunulmaktadır. Küçük ve orta boy işletmelerde satış işlemleri de yapılmaktadır.

Tablo 5 incelendiğinde hububat ticaretinde Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunlukta olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 5: Avrupa Birliği Ülkelerinin Hububat Ticareti

Durum Buğdayı	Buğday	Arpa	Mısır	Çavdar	Yulaf	Sorgum	Tritikale	
İthalat	485,33	3.381,50	917,74	5.141,58	24,02	16,11	708,15	29,45
AB	460,48	2.933,25	857,32	2.457,65	23,99	15,67	30,15	29,39
Üçüncü ülkeler	24,84	448,24	60,42	2.683,92	0,029	0,44	677,99	0,06
İhracat	660,62	556,14	242,44	430,29	10,72	0,80	11,32	27,07
AB	494,47	467,167	119,29	387,07	10,26	0,76	11,28	26,94
Üçüncü ülkeler	166,15	98,98	123,14	43,22	0,46	0,039	0,041	0,12

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

15.2. İspanya Pirinç Ticareti

İspanya'nın tarım üretim değerinin %73'ünü oluşturan pirinç üretimi sağlamaktadır. 2012 yılından bir önceki yıllar ile kıyaslandığında mevsim koşullarından dolayı, yağmurun az olması bu oranı %22'e düşürmüştür. Pirinç üretimi 810.000 ton olarak gerçekleşmektedir. Andalusya, Extremadura, Katalunya, Valencia ve Aragon İspanya'nın başlıca pirinç üretim yerleri olarak bilinmekte aynı zamanda Navarra, Castilla-La Mancha, La Rioja, Murcia ve Balear adalarından da küçük üretim bölgeleri bulunmaktadır.

Pirinç üretim alanını yıllara göre incelediğimizde; 2009-2010 yılları arasında 900 bin ton, 2011 yılında 122.22 hektarlık araziye sahiptir. Bu oran 2012 yılında azalma göstermiştir. 2012-2013 yıllarında 115.896 hektar ve 881 bin ton pirin üretilmiştir. 2014-2015 yılları arasında bu oran da azalma olmuştur. Üretim büyük bir bölümü Extremadura ve Andalusya bölgelerinde yapılmamaktadır.

Ürünün özelliğine göre dağıtım kanallarında değişiklikler meydana gelmektedir. Ana dağıtım kanalları küçük, orta ve büyük market zincirleridir. İşletmeler veya restoranlar ihtiyaçlarını süpermarketlerden, toptancıdan ya da direk üreticiden kendisi sağlamakta, genellikle süpermarketten %15'ini, toptancıdan %63,50, üreticiden %4,6 yüzdeliklerde ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

Pirinç ihracatçısı bir ülke olan İspanya, kendi üretimi olan kabuklu ürünler olarak ithal edilip, ihraç edilmektedir. İspanya'nın pirinç ihracatına bakıldığında toplam ihracatın yarısını İngiltere, Belçika ve Fransa gibi Avrupa ülkelerinin oluşturduğunu görmekteyiz. Amerikaya yapılan pirinç ihracatında önemli bir artış olmakla birlikte aynı zamanda Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerine yapılan ihracatta azalış ve durgunluk meydana gelmektedir. İspanya'nın ithalatı ihracatının altında bir seyir izlemekle birlikte yıllar itibariyle ithalatında artış gözlenmektedir. İspanya'nın pirinç ihracatı yaptığı başlıca ülkeler Tayland, Brezilya ve üçüncü en önemli ülke olan Arjantin yer almaktadır.

15.3. 2022 İhracat İçin Önemli Tarım ve Gıda Ürünleri

İspanya'ya ihracatta başlıca potansiyel tarım ve gıda ürünleri matrisi 11.10.2021 de yayınlanan istatistiksel veriler aşağıda yer alan Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: İspanya İhracatı Başlıca Tarım ve Gıda Ürünleri Matrisi

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
1	Deniz Ürünleri	0302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	1221,55	44,16	540,58	6	1,5	-3	Fransa 15,4 İsveç 13,8 Norveç 12,6 Yunanistan 12 Portekiz 8,9 (Türkiye 3,6)	Fransa 0 İsveç 0 Norveç 2,9 Yunanistan 0 Portekiz 0 (Türkiye 0,1)
2	Sert Kabuklu Meyveler	0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	997,94	25,22	1541,92	6	0,7	-1,1	ABD 73,2 Portekiz 5,7 Almanya 3,4 Şili 2,9 Türkiye 2,5	ABD 2,3 Portekiz 0 Almanya 0 Şili 0 Türkiye 0,6
3	Deniz Ürünleri	0304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	884,67	2,17	231,79	4	119,7	-4,9	Namibya 20,3 Hollanda 9,5 Çin 9,4 ABD 7,2 G. Afrika 5,3	Namibya 0 Hollanda 0 Çin 10,7 ABD 10,7 G. Afrika 1
4	Bisküvi	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	776,58	0,9	1091,25	2	-47	-10,9	Almanya 24,6 İtalya 17,7 Fransa 15,7 Belçika 11,2 Portekiz 9,8 (Türkiye 0,1)	Almanya 0 İtalya 0 Fransa 0 Belçika 0 Portekiz 0 (Türkiye 3,9)

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
5	Meyveler	0804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	674,29	2,26	322,02	4	-42,4	7,4	Peru 29,9 Kosta Rika 15 Meksika 11 Brezilya 9,3 Fas 7,5 (Türkiye 0,3)	Peru 0 Kosta Rika 0 Meksika 0 Brezilya 4,2 Fas 0 (Türkiye 0)
6	Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	606,15	0,87	554,84	2	98,8	-4,7	Almanya 25 Fransa 22,6 İtalya 18,3 Belçika 11,8 Hollanda 4,9 (Türkiye 0,1)	Almanya 0 Fransa 0 İtalya 0 Belçika 0 Hollanda 0 (Türkiye 0,1)
7	Bitkisel Yağlar	1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	544,05	7,37	129,3	7	-56,7	49,3	Tunus 55,3 Portekiz 30,3 İtalya 4,7 Arjantin 3,3 Türkiye 1,4	Tunus 35,8 Portekiz 0 İtalya 0 Arjantin 35,8 Türkiye 32,5
8	Konserve Meyve Sebze	2005	Konserve Sebze (Bezelye, patates, zeytin, fasulye vb.)	377,88	1,49	248,04	3	-60,5	1,1	Peru 29 Fransa 21,7 Çin 15,6 Portekiz 12,5 Mısır 4 (Türkiye 0,4)	Peru 0,8 Fransa 0 Çin 14,4 Portekiz 0 Mısır 0 (Türkiye 0,8)
9	Konserve Meyve Sebze	2008	Yer fıstığı ve diğer kabuklu yemliş ve meyve konserveleri	341,82	23,01	907,73	2	9,7	5	Almanya 18,3 Fransa 16,9 Portekiz 8,1 Türkiye 6,7	Almanya 0 Fransa 0 Portekiz 0 Türkiye 0,7

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
										Endonezya 6,7	Endonezya 11,4
10	Meyve Suyu	2009	Meyve ve sebze suları	275,84	14,64	393,29	2	36,8	21,4	Hollanda 19,4 Belçika 11,7 İrlanda 10,3 Fransa 6,1 Kosta Rika 6 (Türkiye 5,3)	Hollanda 0 Belçika 0 İrlanda 0 Fransa 0 Kosta Rika 5,1 (Türkiye 6,7)
11	Bakliyat	0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	226,35	1,58	591,6	2	234,2	5,7	Arjantin 23,2 ABD 22,2 Kanada 10,2 Rusya 8,9 Ukrayna 7,1 (Türkiye 0,7)	Arjantin 0,3 ABD 0,3 Kanada 0 Rusya 0,3 Ukrayna 0 (Türkiye 0)
12	Soslar ve Müstahzarlar	2103	Soslar ve müstahzarları; çeşni/lezzet verici karışımlar; hardal unu, irmiği ve hazır hardal	205,7	1,44	76,53	1	24,7	-4,1	Hollanda 17,5 Almanya 16,7 İngiltere 12,6 İtalya 12,6 Polonya 7,9 (Türkiye 0,7)	Hollanda 0 Almanya 0 İngiltere 0 İtalya 0 Polonya 0 (Türkiye 0)
13	Meyveler	0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	157,29	13,92	671,91	1	-29,8	9,8	Peru 26 Hollanda 15,6 Şili 14,9 İtalya 12,8 Türkiye 8,8	Peru 0 Hollanda 0 Şili 0 İtalya 0 Türkiye 0

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
14	Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	126,53	3,66	487,05	1	10,2	-17,3	Almanya 20,4 Fransa 17 Belçika 10,8 Hollanda 8,9 Polonya 8,1 (Türkiye 2,9)	Almanya 0 Fransa 0 Belçika 0 Hollanda 0 Polonya 0 (Türkiye 2,3)
15	Baharat	0910	Zencefil, safran, zerdeçal, kekik, defne yaprakları, köri ve diğer baharat	80,6	1,28	136,09	2	25,4	13,1	İran 33,4 Çin 12,6 Peru 9,1 İtalya 5,4 Almanya 5,2 (Türkiye 1,6)	İran 3,1 Çin 3,1 Peru 0 İtalya 0 Almanya 0 (Türkiye 0)

15.4. Önemli Sanayi Ürünleri

İspanya'ya ihracatta başlıca potansiyel sanayi ürünleri matrisi 11.10.2021 de yayınlanan istatistiksel veriler aşağıda yer alan Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: İspanya'ya İhracatta Başlıca Potansiyel Sanayi Ürünleri Matrisi

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
1	Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	14541,51	296,5	4408,62	4	-4,1	-13,5	Fransa 33,8 Almanya 20,2 İtalya 5,6 Portekiz 5,4 Çekya 5,2 (Türkiye 2)	Fransa 0 Almanya 0 İtalya 0 Portekiz 0 Çekya 0 (Türkiye 0)
2	İlaç Sanayi	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	11037,1	4,21	1079,98	3	369,6	8	ABD 21,3 Almanya 15 Fransa 9,6 İsviçre 8,7 Hollanda 8	ABD 0 Almanya 0 Fransa 0 İsviçre 0 Hollanda 0
3	Hazır Giyim	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	3191,77	692,63	2523,67	7	-16,4	-19,3	Türkiye 21,7 Bangladeş 15,3 Fas 15,3 Çin 11 Kamboçya 6,3	Türkiye 0 Bangladeş 0 Fas 0 Çin 12 Kamboçya 0
4	Elektrikli Makineler ve Kablolar	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2885,46	32,04	2210,63	2	-25,3	-10	Fas 59,3 Çin 5,9 Almanya 5,4 Fransa 4,8 İngiltere 3,1 (Türkiye 1,1)	Fas 0 Çin 3,2 Almanya 0 Fransa 0 İngiltere 0 (Türkiye 0)

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
5	Hazır Giyim	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	1980,89	370,08	1989,52	4	17,6	-11,7	Çin 23,7 Bangladeş 20,3 Türkiye 18,7 İtalya 5,3 Kamboçya 4,4	Çin 12 Bangladeş 0 Türkiye 0 İtalya 0 Kamboçya 0
6	Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1803,01	212,1	4197,16	2	-19,2	-30,8	Fransa 25,2 Almanya 17,1 Türkiye 11,8 G. Afrika 10,8 İtalya 9,1	Fransa 0 Almanya 0 Türkiye 0 G. Afrika 0 İtalya 0
7	Elektronik	8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	1724,92	70,66	1135,5	2	-24,7	-1,9	Çin 19,2 Polonya 18,1 Macaristan 14,4 Slovakya 10,7 Hollanda 9,9 (Türkiye 4,1)	Çin 7 Polonya 0 Macaristan 0 Slovakya 0 Hollanda 0 (Türkiye 0)
8	Mobilya	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1635,36	12,56	1162,94	2	-53,3	-11,5	Çin 25,4 Portekiz 14,8 Fas 14,4 Almanya 9,3 Çekya 5,1 (Türkiye 0,8)	Çin 1,1 Portekiz 0 Fas 0 Almanya 0 Çekya 0 (Türkiye 0)
9	Hazır Giyim	6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	1587,45	198,03	2302,83	5	-23,7	-20,2	Bangladeş 33 Türkiye 12,5 Portekiz 8,4 Çin 7	Bangladeş 0 Türkiye 0 Portekiz 0 Çin 12

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
										Fas 6	Fas 0
10	Demir Çelik	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	1476,96	234,49	1171,22	4	36,8	-17,9	Türkiye 15,9 Almanya 14,6 Çin 8,9 Portekiz 8,1 Hollanda 7,1	Türkiye 0 Almanya 0 Çin 0 Portekiz 0 Hollanda 0
11	Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1475,18	60,08	1295,69	2	-15,1	-13,6	Almanya 13,3 Çin 12,4 İtalya 7,8 Fransa 7,6 Polonya 7,5 (Türkiye 4,1)	Almanya 0 Çin 4,4 İtalya 0 Fransa 0 Polonya 0 (Türkiye 0)
12	Elektrikli makineler ve kablolar	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	1474,77	49,07	933,46	1	1,4	8,1	Almanya 24,4 Çin 22,4 İtalya 8,2 Fransa 5,3 Hollanda 4,1 (Türkiye 3,3)	Almanya 0 Çin 1 İtalya 0 Fransa 0 Hollanda 0 (Türkiye 0)
13	Demir Çelik	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	1365,8	193,03	1398,47	3	-49,4	-16,8	Fransa 18,7 Türkiye 14,1 Almanya 9 Hindistan 5,5 Tayvan 5,4	Fransa 0 Türkiye 0 Almanya 0 Hindistan 0 Tayvan 0

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
14	İnşaat Malzemeleri	3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	1356,83	67,61	1412,4	2	3	-3,5	Almanya 15,6 Portekiz 14 İtalya 10,2 Fransa 10,1 Belçika 6,7 (Türkiye 5)	Almanya 0 Portekiz 0 İtalya 0 Fransa 0 Belçika 0 (Türkiye 0)
15	Mobilya	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1280,86	15,39	1751,2	2	-30,9	-7,5	Çin 23,1 İtalya 14,4 Polonya 10,1 Almanya 10 Fransa 8,4 (Türkiye 1,2)	Çin 0,8 İtalya 0 Polonya 0 Almanya 0 Fransa 0 (Türkiye 0)
16	Elektrikli Makineler ve Kablolar	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	1272,06	60,81	1219,13	2	-2,4	9,5	Çin 44,4 Almanya 11,8 İtalya 11,6 Fransa 7,1 Türkiye 4,8	Çin 2,9 Almanya 0 İtalya 0 Fransa 0 Türkiye 0
17	Hazır Giyim	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	1239,24	143,26	1290,09	4	-52,1	-31,1	Bangladeş 25,4 Pakistan 12,3 Türkiye 11,6 Çin 10,3 Fas 6,1	Bangladeş 0 Pakistan 0 Türkiye 0 Çin 12 Fas 0
18	Ambalaj Malzemeleri	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa,	1191,09	26,43	1041,8	2	40,4	-4,8	İtalya 20,2 Fransa 18,8 Almanya 13,5 Portekiz 9,3	İtalya 0 Fransa 0 Almanya 0 Portekiz 0

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
			kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri							Çin 7,1 (Türkiye 2,2)	Çin 6 (Türkiye 0)
19	Hazır Giyim	6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	1177,19	215,11	1127,09	5	-5,6	-9,6	Bangladeş 18,4 Türkiye 18,3 Çin 16,7 Fas 9,2 Kamboçya 5,8	Bangladeş 0 Türkiye 0 Çin 12 Fas 0 Kamboçya 0
20	Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8701	Traktörler	1126,96	96,66	1034,04	3	-1,1	-20,1	Belçika 20,6 Hollanda 17,1 İtalya 14,1 Almanya 14,1 Türkiye 8,6	Belçika 0 Hollanda 0 İtalya 0 Almanya 0 Türkiye 0
21	Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	1008,37	94,49	1569,55	2	-5,2	-26,8	Almanya 25,4 Fransa 10,6 Türkiye 9,4 Meksika 8,7 Macaristan 5,4	Almanya 0 Fransa 0 Türkiye 0 Meksika 0 Macaristan 0
22	Beyaz Eşya	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	977,29	107,28	1912,15	2	2,4	-7,1	Çin 25,2 İtalya 13,9 Türkiye 11 Almanya 7,5 Fransa 7,5	Çin 1,7 İtalya 0 Türkiye 0 Almanya 0 Fransa 0
23	Demir Çelik	7326	Demir veya çelikten eşya	837,71	18,75	727,88	2	-25,1	-7,2	Çin 19,3 Almanya 17,8	Çin 2,6 Almanya 0

Sıra	Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Dünyadan İthalatı (milyon dolar) 2020	Ülkenin Türkiye'den İthalatı (milyon dolar) 2020	Dünyaya İhracatımız (milyon dolar) 2020	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%) 2020	Ülkeye İhracatımızdaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin Dünyadan İthalatındaki Değişim (%) 2019 - 2020	Ülkenin İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%) 2020	Gümrük Vergisi Oranları (%) ortalama)
										İtalya 13,8 Portekiz 10,1 Fransa 9,2 (Türkiye 2,2)	İtalya 0 Portekiz 0 Fransa 0 (Türkiye 0)
24	Beyaz Eşya	8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makinaları, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makinaları, ambalaj vb makinalar	787,1	69,26	887,89	3	0,8	-3,5	Almanya 27,8 İtalya 27,1 Türkiye 8,8 Çin 6,2 Fransa 5,5	Almanya 0 İtalya 0 Türkiye 0 Çin 1,9 Fransa 0
25	Makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	363,81	88,21	961,54	3	-13,7	2,1	Çin 25,1 Türkiye 24,2 Polonya 23 İtalya 8,4 Almanya 7,5	Çin 2,7 Türkiye 0 Polonya 0 İtalya 0 Almanya 0

15.5. Otomotiv Sektörü

Otomotiv sektörü İspanya ekonomisi için en önemli sektörlerden birini teşkil etmektedir. İspanya Otomobil ve Kamyon Üreticileri Birliği'nin (ANFAC) 2021 yılına ait yıllık raporunda yayınlanan verilere göre, otomotiv sektörü (araç ve otomotiv parça ve bileşenleri imalatı) İspanya'nın GSYİH'sine %7,7 oranında katkıda bulunmuştur. Otomotiv sektörü ile ilgili diğer sektörler (dağıtım, sigorta, finans vb.) hesaba katıldığında GSYİH içindeki payı %10'u aşmaktadır.

İspanya'da üretilen araçların Okyanusya, Afrika ve Asya kıtalarına olan ihracatı bir önceki yıla göre sırasıyla %55,3, %40,4 ve %20,6 oranlarında artmıştır. Ancak, ABD'ye yapılan ihracattaki artış daha yavaş olmuştur ve %3,2 olarak kayıtlara geçmiştir. Bu pazarlardaki artan

talebe rağmen, söz konusu pazarlar toplam ihracatın sadece %9,5'ini oluşturmuştur. Uluslararası pazarlardaki duruma rağmen, sektörün İspanya'nın toplam ihracatındaki payı 2021 yılında %13,9 olmuştur. 2017-2021 yılları arasında toplam ihracat Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo 8: 2017-2021 Yılları Toplam Otomotiv İhracatı

	2017	2018	2019	2020	2021	2021/20(%)
Toplam İhracat (Birim)	2.318.217	2.304.418	2.310.070	1.951.448	1.820.727	-6.7%
Binek araç	1.913.140	1.922.848	1.904.311	1.588.889	1.455.634	-8.4%
Hafif ticari araç	369.149	359.564	387.279	335.280	320.053	-4.5%
Ağır ticari araç	35.928	22.006	18.480	27.279	45.040	65.1%

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

ON ALTINCI BÖLÜM

İSPANYA'DA TURİZM

16.1. İspanya'nın Turizm Özellikleri

2018 yılında en çok ziyaret edilen ülke olan ve aynı zamanda 2019 yılı Dünya Tourism Rank uluslararası turizm sıralamasında dünya birinciliğine sahip İspanya art arda altı yıl rekor kıran sayılara ulaşmıştır. Ulusal ekonomik yaşam sıralamasında üçüncü sırada yer alan İspanya'da turizm, Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYİH)'nın %10-11 katkı sağlamaktadır (DW,2020).

İspanya'ya turistik gezi için gelenler sıralamasında ilk beş ülke Birleşik Krallık, Almanya, Fransa, İtalya ve Hollanda yer almaktadır (Número, 2020).

Ulusal havayolu Iberia olan ve ülkeye aynı zamamnda uluslararası havayolu ve charter havayolu ile girilebilmektedir. İspanya'ya aynı zamanda demiryolu, su yolu ve karayolu üzerinden ulaşım sağlanabilmekte, otoyollar da Pireneler'deki Fransız otoyolları ile bağlantılı yapılara sahip olmaktadır. Yüksek Hızlı Demiryolu Ağı (AVE) veya Talgo (raylı taşıt) başlıca sahip olunan ana operatörleridir. AVE sistemi verilerine göre ağustos 2017 yılından itibaren, 3.240 km uzunluğu ile Avrupa'nın en uzun tren ağıdır. Bunun yanında Çin'den sonra gelen dünyanın ikinci en uzun hızlı tren ağı olmaktadır. Üst düzey turizme yönelik yapılan Biscay Körfezi boyunca kuzey İspanya'yı geçen Fotoğraf 16' da görülen Transcantabrico treni gibi çok sayıda otel treni hizmeti bulunmaktadır.

Fotoğraf 16: İspanya Transcantabrico Treni

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

Temmuz 2019'da İspanya'ya giden ziyaretçi sayısı önceki yıllarla kıyaslandığında %106 oranından arttığı ve 9,1milyon turiste ulaştığı bilinmektedir. En fazla ziyaret eden ülkelerin başında ise İngiltere gelmekte, ardından Fransa ve Almanya takip etmektedir.

2021 yılında %300 artış göstererek 39,30 milyon turiste ulaşmış, yine en fazla turist gönderen ülke İngiltere olmuştur. Ardından Almanya, Fransa, Hollanda ve İtalya takip etmektedir. Fotoğraf 17'de İspanya ülkesinin bir kısmı görülmektedir.

Fotoğraf 17:İspanya Ülkesi

Kaynak: (Wikipedia, 2022)

16.2.Kültür Turizmi, İş Turizmi

16.2.1. Öğrenci Programı

Dünyanın en ünlü ESADE, IE Business School veya IESE Business School gibi okullarına sahip olan ve yurtdışından gelen öğrenciler için cazip kabul edilebilecek doğal özellikleri barındıran popüler bir destinasyondur. İspanya 2010-2011 en çok Erasmus programı öğrencisi alan Avrupa ülkesidir.

16.2.2. Din

Katolikler için önemli bir yere sahip olan İspanya’da, Galiçya’daki Santiago de Compostela şehri Roma ve Vatikan’dan sonra üçüncü en kutsal yerdir. İspanyol Sosyolojik Araştırmalar Merkezi 2022 yılında yaptığı bir araştırma ya göre %56’sının kendini Katolik Hristiyan %5,1 başka inançların takipçisi, geri kalanın ise inaçsız ve ateist olarak tanımlamaktadır.

16.2.3. Kış turizmi

Genelliksel dağlık bir ülke olan, Sistema Ibérico, ireneler, Sierra Nevada gibi çok bilinen kayak merkezlerine sahiptir. Alp orojenez sırasından meydana gelen Sierra, Paleojen ve Neojen Dönemlerinde Avrasya ve Afrika kıtalarının birbirine çarpması sonucu oluşmuştur. Avrupa’nın en güneyin de bulunan Sierra Nevada kayak merkezleri ve doğal koruma bölgeleri ile popüler turistik bir yer özelliğine sahiptir. Ayrıca biyosfer rezervi olarak da bilinmektedir.

Ülkeye gelen turist sayısı açısından incelendiğinde uluslararası turizmde üçüncü, gelen gelir açısından ise Avrupa'nın en büyüğü, dünyada ise ikinci sırada yer almaktadır (Garson, 2015).

Turizm iş bakımından her alana girmektedir. İstihdam alanının artmasına katkı sağlamaktadır. İktisadi İş birliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) ülkelerinde ortalama istihdam %6,9'dur. Doğrudan ülkeye katkı sağlamaktadır. İspanya ülkesi turizm sektöründe diğer ülkelerin toplam istihdamına göre %13,5'ini temsil etmektedir (OECD, 2020).

İspanya, boğa festivali olarak bilinen birkaç etkinliği düzenleyen ülkelerden biridir. En ünlü olanları, Pamplona'daki San Fermin festivalinde gerçekleşen "boğa koşusu" ve İspanya'nın güneyindeki Sevilla'da düzenlenen "Feria de Abril" festivalidir.

Ancak bu tür etkinlikler, hayvan hakları savunucuları tarafından eleştirilmekte ve birçok insan tarafından tartışmalı olarak görülmektedir. Boğa koşusu özellikle, boğaların stresli ve korkulu anlar yaşamalarına, yaralanmalarına ve hatta ölmelerine neden olabileceği için eleştirilmektedir.

Son yıllarda, İspanya'da boğa festivali ve benzeri etkinlikler konusunda bir tartışma yaşanmaktadır. Bazı bölgelerde bu tür etkinliklere yasaklar getirilmiştir ve hayvan hakları savunucuları, daha fazla bölgede yasakların uygulanması için çalışmalar yürütmektedir. Ancak bu konu hala çok tartışmalı ve çözüm arayışı devam etmektedir.

İspanya'da Tomatina olarak bilinen bir domates festivali vardır. Bu festival, her yıl Ağustos ayının son Çarşamba günü, Valencia'nın Bunol kasabasında gerçekleşir. Tomatina, dünyanın en büyük yiyecek savaşı olarak bilinir.

Festival, yaklaşık 20.000 kişinin katılımıyla gerçekleşir. Katılımcılar, 1 saat boyunca birbirlerine domates fırlatır ve domateslerle dolu sokaklarda kayarak eğlenirler. Daha sonra, festival alanındaki çeşmelerden temizlenirler.

Tomatina, turistlerin ilgisini çeken popüler bir etkinliktir ve bölgenin ekonomisine katkı sağlar. Ancak, çevre kirliliği ve sağlık sorunları nedeniyle eleştirilerle karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle, festivalde artık daha sürdürülebilir yöntemler kullanılmakta ve katılımcı sayısı sınırlandırılmaktadır.

İspanya'da yapımı yıllardır devam eden bir kilise olarak La Sagrada Familia kilisesi örneği verilebilir. Bu kilise, Barcelona'da Antoni Gaudí tarafından tasarlanmıştır ve 1882 yılında inşa edilmeye başlanmıştır. Ancak, Gaudí'nin 1926 yılında ölümü nedeniyle, inşaat uzun bir ara vermek zorunda kalmıştır. Daha sonra 1952 yılında yeniden başlatılan inşaat halen devam etmektedir ve bitiş tarihi hala net olarak belirlenememiştir. La Sagrada Familia kilisesi,

Gaudi'nin eşsiz ve yenilikçi mimari tarzının bir örneğidir ve tamamlandığında dünyanın en büyük ve en dikkat çekici kiliselerinden biri olacak.

Fotoğraf 18: Sagrada Familia Kilisesi

Kaynak: (Wikipedia,2022)

ON YEDİNCİ BÖLÜM

İSPANYANIN JEOPOLİTİK ÖZELLİKLERİ

17.1. İspanyanın Jeopolitik Özellikleri

İspanya, Avrupa'nın güneybatısında bulunan bir ülkedir ve Avrupa'nın en büyük beşinci ekonomisidir. Coğrafi konumu, stratejik önemi ve tarihi geçmişi nedeniyle jeopolitik açıdan oldukça önemlidir. İspanya, Atlas Okyanusu, Akdeniz ve Avrupa kıtasına komşu bir ülkedir.

İspanya'nın konumu, Avrupa, Afrika ve Amerika arasında bir köprü görevi görür. İspanya, Afrika'dan Avrupa'ya ve Güney Amerika'dan Kuzey Amerika'ya deniz ticareti yolu üzerinde yer almaktadır. Ayrıca, Akdeniz'in batı kıyısı boyunca uzanan İber Yarımadası'nın güneyinde bulunan İspanya, Akdeniz'deki diğer ülkelerle de önemli bir deniz ticareti yolu üzerindedir. İspanya'nın tarihi, ülkenin jeopolitik önemini arttırmaktadır. İspanya, bir zamanlar dünya çapında büyük bir imparatorluğa sahipti ve Latin Amerika'da önemli bir etkiye sahipti. Bugün bile, İspanya, Latin Amerika ülkeleriyle güçlü ekonomik ve kültürel bağlara sahiptir. İspanya'nın tarihi, ülkenin jeopolitik önemini arttırmaktadır. İspanya, bir zamanlar dünya çapında büyük bir imparatorluğa sahipti ve Latin Amerika'da önemli bir etkiye sahipti. Bugün bile, İspanya, Latin Amerika ülkeleriyle güçlü ekonomik ve kültürel bağlara sahiptir.

İspanya aynı zamanda Avrupa Birliği'nin bir üyesidir ve NATO üyesidir. Bu nedenle, İspanya'nın jeopolitik önemi, Avrupa Birliği ve NATO'nun güvenlik stratejilerinde önemli bir rol oynamaktadır. İspanya, Avrupa'nın güneyindeki istikrarsızlıklara ve göç sorunlarına karşı da bir savunma hattı olarak hizmet etmektedir. Cebelitarık Boğazı, İspanya için stratejik bir öneme sahiptir. Boğaz, İber Yarımadası'nın güney ucunda, İspanya'nın güneyinde yer almaktadır. Boğaz, Akdeniz ile Atlas Okyanusu'nu birbirine bağlayan tek geçittir ve bu nedenle ticaret yolu ve askeri açıdan çok önemlidir.

Ayrıca İspanya, Cebelitarık Boğazı'nın güneyindeki Cebelitarık kentine ev sahipliği yapmaktadır. Cebelitarık, İspanya'nın bir parçası olmasa da İspanya ile sınırdaş bir bölgede yer almaktadır ve İspanyolca da resmi bir dil olarak kullanılmaktadır. Cebelitarık, İspanya'nın ekonomisi için önemli bir liman ve turizm merkezidir.

Ancak, Cebelitarık Boğazı aynı zamanda İspanya ile Birleşik Krallık arasında bir sorun konusudur. Cebelitarık, Birleşik Krallık'a bağlı bir bölge olarak kabul edilir ve İspanya, Cebelitarık'ın İspanya'ya bağlanması için uzun süredir çaba göstermektedir. Bu nedenle, Cebelitarık Boğazı İspanya için siyasi ve stratejik bir öneme sahiptir. Sonuç olarak, İspanya'nın konumu, tarihi ve siyasi ittifakları, jeopolitik açıdan önemli bir ülke yapmaktadır. İspanya, Avrupa, Afrika ve Amerika arasındaki köprü konumunu korumaya devam ederken, aynı zamanda Avrupa Birliği ve NATO'nun güvenlik stratejilerinde önemli bir rol oynamaktadır.

SONUÇ

İspanya'nın Coğrafi Etüdü adlı çalışma coğrafi ilkelere bağlı kalarak, monografya yöntemi ile tamamlanmıştır. Çalışmanın, araştırma sahasının sadece coğrafi niteliklerini içermesine dikkat ederek yalınlık, özgünlük vb özelliklerine de çok dikkat edilmiştir. Çalışmanın amaçları göz ardı edilmeden en derin şekilde araştırma sahası incelenmiştir.

Araştırma sahası İspanya'ya farklı bir bakış açısı, ile hem akademik çalışmalara hem de ülkeyi merak eden herkese çok yardımcı olacak bir çalışma haline gelmiştir. Ülke Avrupa ülkesi olması, NATO ve AB üyesi olması nedeni ile jeopolitik açıdan da ele alınmış, derinlemesine irdelenmiştir. Akdeniz Havzasının en önemli ülkelerinden bir tanesi olması ve coğrafi birçok özelliğinin Türkiye'ye benzemesi araştırılmaya değer diğer özellikleridir.

Sonuç olarak araştırmanın iki ülkenin de çok önemli menfaatlerine olmasını temenni ederim. İspanya'nın her yönü ile detaylı anlatıldığı bu çalışmanın ihtiyaç duyan herkese en verimli şekilde faydalı olması dileği ile. Çalışmada yardımcı olan herkese sonsuz teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

- Arıkan, M. ve Paulino, T. (1995). *XIV.-XVI. Yüzyıllarda Türk-İspanyol ilişkileri ve denizcilik tarihimize ilgili İspanyol belgeleri*. Ankara: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Karargah Basımevi, 16-18, 27.
- Atalay, İ., 2001, *Resimli ve Haritalı Dünya Coğrafyası*. İnkılap Yayınları, İstanbul, s.114-115.
- Barja, R., Javier, F., & Lestegas, R. (1992). *Os rios galegos: morfologia ve rexime*. Santiago de Compostela: Consello da cultura galega.
- Bel, G. (2011). Infrastructure and nation building: The regulation and financing of network transportation infrastructures in Spain (1720–2010). *Business History*, 53(5), ss.688–705. <http://doi.org/10.1080/00076791.2011.599591>.
- Braudel, F. (1976). *The Mediterranean and the Mediterranean World in the Age of Philip II*,. Londra.
- Çobanoğlu Ö., (2016). *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*. Ankara: Akçağ Basım Yayım, 8.baskı.
- Dışişleri Bakanlığı, (2021). İspanya'nın Siyasi Görünümü. Erişim adresi: <https://www.mfa.gov.tr/ispanya-siyasi-gorunumu.tr.mfa> (erişim tarihi: 12.11.2021).
- Eroğlu, G., & Şahiner, M. (2019). *Dünyada ve Türkiye'de Manganez*. 2022 tarihinde Maden Tetkik Ve Arama Genel Müdürlüğü: <https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden-serisi/img/13Manganez.pdf> adresinden alındı.
- Ersöz, T., Düğenci, M., Ünver, M., & Eyiöl, B. (2015). Demir çelik sektörüne genel bir bakış ve beş milyon ton üstü demir çelik ihracatı yapan ülkelerin kümeleme analizi ile incelenmesi. *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(2), 75-90.
- Garson, G. D. (2015). Tourism Highlights. World Tourism Organization (UNWTO), ss.1–32.
- Gelişim, R. (2022). *Toprak Tuzluluğu ve Alkaliliği*. Rekor Gelişim: <https://www.rekorgelisim.com/toprak-tuzlulugu-ve-alkaliligi> adresinden alındı.
- Golden, P. (2014). Dünya Tarihinde Orta Asya. Çev.: YK Taştan, Ankara: Ötüken Yayınları.
- Gökçe B.(1999). Toplumsal Bilimlerde Araştırma, Ankara: Savaş Yayınevi, s. 75
- Göktepeli, A. (1974). *Dünyada Bakır*. Maden: https://www.maden.org.tr/resimler/ekler/708f064faaf32a4_ek.pdf adresinden alındı.
- Guardiana. (2022). *GUADIANA*. https://web.archive.org/web/20050319232918/http://www.grid.unep.ch/product/publication/freshwater_europe/guadalquivir.php adresinden alındı
- Günel,K., 1994, Coğrafya'nın Siyasal Gücü, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, s.129.

- Hess, A. (1978). *The Forgotten Frontier: A History of the Sixteenth-Century IberoAfrican Frontier*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Instituto Nacional de Estadística. (2021). İspanya'nın Ülke Profili. Erişim adresi: <https://ine.es/en> (erişim tarihi: 12.11.2021).
- Instituto Nacional de Estadística. (2021). Nüfus Rakamları-En Son Veriler. Erişim adresi: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/en/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176951&menu=ultiDatos&idp=1254735572981 (erişim tarihi: 12.11.2021).
- Instituto Nacional de Estadística.(2021). Nüfus Yıllara Göre Dağılımı. Erişim adresi: <https://www.ine.es/consul/serie.do?d=true&s=CP335> (erişim tarihi: 12.11.2021).
- Keleş, R. (1994) Fransa ve İspanya'da Yerinden Yönetim, Ankara: Mahalli İdareler Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Merkezi.
- Kurşun-Çinko. (2010). 07 28, 2021 tarihinde Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü: <https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden-serisi/img/kursun-cinko.pdf> adresinden alındı
- Nalbant, A. (1997) Üniter Devlet: Bölgeselleşmeden Küreselleşmeye, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Nijman, J. (2020). *Geography: Realms, Regions, and Concepts* (20 b.).
- OECD (2020). OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19): Tourism Policy Responses to the Coronavirus (COVID-19). <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/tourismpolicy-responses-to-the-coronavirus-covid-19-6466aa20/> (Erişim Tarihi: 18.06.2020).
- Özey, R. (2010). *Ülkeler Coğrafyası*. Aktif Yayınevi.
- Ramazan, Ö. (2017). *Balkanlar ve Balkan Ülkeleri Coğrafyası*. PEGEM Akademi, Ankara.
- Ranke, L. (1971). *Onaltıncı ve Onyedinci Asırlarda Osmanlılar ve İspanya Krallığı*. L. Ranke içinde, *Batı Dillerinde Osmanlı Tarihleri*. İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Sanchez M. (2022). *İspanya Rüzgarları: Tramontana, Levante ve Poniente* . Erişim Adresi: https://www.meteorologiaenred.com/tr/los-vientos-de-espana-tramontana-levante-y-poniente.html#Viento_de_Poniente. Erişim tarihi: 12.02.2022.
- Smith, A. (2018). *Historical dictionary of Spain* (3 b.). Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers.
- Tabakoğlu, H. (2007). The Re-Establishment of the Ottoman-Spanish Relations in 1782. *Turkish Studies: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Ed. Atabey Kılıç-Sibel Üst. Cilt 2-3.
- Termos. (2022). *Tormes*. Wikipedia: <https://en.wikipedia.org/wiki/Tormes> adresinden alındı

- Ticaret Bakanlığı. (2021). *İspanya Ülke Profili*. Erişim adresi: <https://ticaret.gov.tr/data/5e9ff13f13b8766324dec4ef/%C4%B0spanya%20%C3%9C%9C%9C%20Profili%2026.10.2021.pdf> (erişim tarihi: 12.11.2021).
- Trademap. (2019). 2022 tarihinde <https://www.trademap.org> adresinden alındı
- Tuncel, S., Arı, N., Yoleri, B., & Şahiner, M. (2017). *Dünya ve Türkiye'de demir*. 5 5, 2022 tarihinde https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden-serisi/dunyada_turkiyede_demir.pdf adresinden alındı
- Ünal, İ., Tuncel, S., Yücel, M., Yoleri, B., & Arslan, M. (2016). 8, 2022 tarihinde <https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden-serisi/Bakir.pdf> adresinden alındı
- Wikipedia. (2021). İspanya. Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0spanya#cite_note-Factbook-5 (erişim tarihi: 12.12.2021).
- Wayback Machine . (2013). British Geological Survey complete list: <https://www2.bgs.ac.uk/mineralsuk/statistics/worldStatistics.html> adresinden alındı
- Wikipedia. (2022). *Alüvyon*. 5 5, 2022 tarihinde <https://tr.wikipedia.org/wiki/Al%C3%BCvyon> adresinden alındı
- Wikipedia. (2022). *İber Yarımadası*. 5 5, 2022 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ber_Yar%C4%B1mad%C4%B1 adresinden alındı
- Yılmaz, S. (1970). *Dünya Fosfat Yatakları ve Ülkemizin İmkânları*. Maden: https://www.maden.org.tr/resimler/ekler/b0250793549726d_ek.pdf adresinden alındı
- Zabun, B.(2007). *Ankara Fen Lisesi Monografisi*, (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 7.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Ferhat AKIN
Uyruğu: Türkiye Cumhuriyeti

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	Karayazı Lisesi	2003
Üniversite	Atatürk Üniversitesi	2012
Yüksek Lisans		
Doktora		

İş deneyimi	Çalıştığı Yer	Görev
10 Yıl	Limit Eğitim Kurumları Iğdır	Kurucu Müdür